

Pianissimo

Čtvrtletník pro klavírní pedagogy, studenty a příznivce klavírní hry

MC KKI HF JAMU 1. číslo / 2. ročník listopad 2015

**METODIKA, ROZHOVORY, KURZY, ODBORNÉ STUDIE, KONCERTY, SEMINÁŘE,
SOUTĚŽE, IMPROVIZACE, VZPOMÍNKY, POMŮCKY, MATERIÁLY DO VÝUKY,
POSTŘEHY, RECENZE A DALŠÍ ZAJÍMAVOSTI**

pp

Slovo na úvod	2
<i>Věra Chmelová</i>	

KATEDRA KLAVÍRNÍ INTERPRETACE

Když křídla dávají pianistům křídla	3
<i>redakce pp</i>	

ZAMYŠLENÍ

Dokola okolo soutěží	4
<i>Petr Hanousek</i>	

ROZHOVOR

Na JAMU vzpomínám v tom nejlepším	5
<i>Ptala se Alice Rajnohová, odpovídal prof. Zdeněk Hnát</i>	

MATERIÁLY DO VÝUKY

Jinakosti Petera Grahama	7
<i>Jana Lišková Kvochová</i>	

Kde hledat Mozartovy urtexty?	8
<i>Věra Chmelová</i>	

Vánoční zpívání	9
<i>Zuzana Hančilová</i>	

METODIKA A ODBORNÉ STUDIE

Walter Gieseking – osobnost interpreta	10
<i>Jiří Hrubý</i>	

IMPROVIZACE

V Mikulově jsme hledali příběhy ukryté v kartách.	12
<i>Petr Hanousek</i>	

ZAJÍMAVÉ PŘEKLADY

Steven Osborne – Tvořit pomalu....	14
<i>Přeložil Jan Lukš</i>	

PŘEDSTAVUJEME

ANT. PETROF, vlajková loď PETROFu právě vyplula! ..	17
<i>Ptala se Věra Chmelová, odpovídala Zuzana Ceralová Petrofová</i>	

ZAHRANIČNÍ OKÉNKO

Mladí Číňané hráli Smetanu	20
<i>Jan Jiraský</i>	

ZAJÍMAVÝ POSLECH

Představujeme Zdeňka Hnáta na CD.	21
<i>Věra Chmelová</i>	

KURZY, SEMINÁŘE A MASTERCLASSY

48. ročník Mezinárodních mistrovských interpretačních kurzů JAMU	22
<i>Alena Pekařová</i>	

Inspirativní seminář na téma „Metodika počátků klavírní hry“ v Přelouči	22
<i>Martina Vlčková</i>	

„Prázdninové rozehrávání“ v Brně poprvé	23
<i>Radka Hajšelová</i>	

O vznešenosti renesančního tance s Františkem Dofkem	24
<i>Věra Chmelová</i>	

Klavírní kurzy Mikulov 2015 „Audaces fortuna iuvat“ – 16. ročník	25
<i>Monika Czajkowská</i>	

Mezinárodní interpretační kurzy v Zábřehu	26
<i>Miroslava Raková</i>	

Hammerklavier zněl opět Valticemi	27
<i>Lenka Pachnerová</i>	

Víkendový klavírní seminář v Litvínově již po čtrnácté .	28
<i>Koloman Zachar</i>	

KONCERTY A PŘEHLÍDKY

AMADEUS 2015	28
<i>Vladimír Halíček</i>	

KONCERTNÍ PROJEKTY ABSOLVENTŮ KKI

<i>Věra Chmelová</i>	
Antonín Dvořák v duchovním souznění Východu a Západu.	29
<i>Jana Chaudhuri</i>	

Klavírní turné po Číně	31
<i>Zuzana Šimurdová</i>	

PROPOZICE A VÝSLEDKY KLAVÍRNÍCH

SOUTĚŽÍ	
Dvořákův Lipník	34
PER QUATTRO MANI	34
Pro Bohemia 2016	35

KLAVÍRNICKÁ PORADNA DANIELA KIKTY

Ladič nebo klavírník?	35
Padla facka... ..	36
<i>Daniel Kikta</i>	

Slovo na úvod

Vánoce už pomalu klepou na dveře a spolu s nimi se vám dostává do rukou či emailových schránek nové Pianissimo. Práce na něm je vždycky velmi zajímavá a napínavá. Jsou to nejprve měsíce promýšlení, prohrabávání knihoven, dokumentů, pozvánek na různé akce či kurzy, setkávání a rozhovory s lidmi, kteří jsou našťástí sdílí a vždy se zmíní o něčem zajímavém, co by v Pianissimu nemělo chybět. Nakonec díky nim Pianissimo dostane podobu, kterou máte před sebou. A poněvadž se jedná o časopis Katedry klavírní interpretace, kde působí pedagogové a studenti všech tří stupňů uměleckého vzdělávání, věřím, že i tentokrát si v pp každý najde „to své“.

Zavzpomínáme na prázdninové klavírní kurzy v Brně, Mikulově, Zábřehu a Valticích, ale především si připomeneme jubileum významného českého klavírního virtuosa a pedagoga prof. Zdeňka Hnáta, který řadu let pedagogicky působil na HF JAMU a vedl tehdejší Katedru klávesových nástrojů.

V listopadu uplynulo 120 let od narození slavného klavíristy Waltera Giesekinga, jehož jméno si spojujeme s tzv. Laimer – Giesekingovou metodou. Tentokrát si budeme moci přečíst o jeho méně známém dětství a zálibě ve filatelii. U dětí a mládeže zůstaneme i v článku věnovaném improvizaci podle tarotových karet – jistě to bude velká inspirace nejen pro předvánoční hodiny, kdy už žáci ZUŠ mají plnou hlavu dárků a vánočních radovánek. Určitě se zaradují i nad novým vánočním „klavírátkovým“ listem.

Pomoc s vymýšlením dárků je další cíl nového Pianissima. Katedra KKI připravila jeden velký dárek svým studentům už v říjnu, když na HF přistěhovala špičkové klavíry

světových značek z Divadla na Orlí. Z českých klavírů vám představíme nový koncertní klavír české firmy Petrof, která se stala prvním sponzorem Pianissima a jeho webových stránek. Jistě by si mnozí z nás rádi na takový nástroj za koncertovali. A když bude k dispozici pěkný klavír, není větší dobrodružství než si zahrát skladby z čerstvě vydané klavírní sbírky, v tomto případě ze sbírky Jinakosti od Petera Grahama (J. Šťastného), který pedagogicky působí na HF JAMU.

S blížícím se Silvestrem už nás přepadnou myšlenky na novoroční předsevzetí (co kdybychom začali dle rady Stevena Osborna konečně cvičit pomalu?!) a plánování koncertních vystoupení či letní dovolené. A tím se konečně dostávám k tomu, co mi stále vrtalo v hlavě – není naše Pianissimo zaměřeno příliš „asijsky“? V uplynulých číslech jsme četli články o Číně a Koreji, nyní máme opět Čínu, avšak velmi užitečné informace pro případ, že bychom se tam vydali koncertovat, dále zajímavý projekt o propojení indického tance s Dvořákovou klavírní hudbou... Trochu mě tato až nápadná jednostrannost trápila, ale jen do doby, než se v televizních zprávách zeptal redaktor čínské letušky, co ví o České republice. Odpověď mě příjemně zaskočila – znala českou klasickou hudbu, např. Dvořáka! Za takovou odpověď si určitě naši publicitu zaslouží.

Děkuji všem kolegům, kteří se na tvorbě Pianissima podílejí, za jejich články, rady, postřehy a další aktivitu, bez níž by pp nevzniklo, a všem čtenářům přeji příjemně strávený čas a hodně inspirace s Pianissimem.

Věra Chmelová

Když křídla dávají pianistům křídla

Dne 29. září jsme mohli od brzkých ranních hodin pozorovat nezvyklý ruch před Hudební fakultou JAMU a Divadlem na Orlí, které je součástí JAMU a představuje jeho hudebně-dramatickou laboratoř. Právě sem byly před pár lety vybrány a dodány špičkové klavíry. Aby jejich kvalit maximálně využili studenti klavírního oboru, byly tři z nich po vzájemné domluvě mezi vedoucími jednotlivých pracovišť přemístěny na Hudební fakultu výměnou za jiné kvalitní nástroje menších rozměrů z HF. Jednalo se o křídla značek Shigeru Kawai, Steingraeber & Söhne a Yamaha z Divadla na Orlí a nástroje značek Bohemia a Steinway z HF.

Zatímco klavíry značek Steinway, Yamaha a Bohemia jsou v ČR dobře známé, další dva koncertní nástroje představují českou premiéru. V kon-

certním sále HF JAMU nyní stojí klavír japonské značky Shigeru Kawai (278 cm). Pro tento konkrétní nástroj je typická jemnost po zvukové i mechanické stránce, klavír je výborně ovladatelný do nejnižších dynamických hladin, což může v kombinaci s barevně zajímavým tónem způsobit interpretovi rozmanité pódiové inspirace. Tento model jsme mohli nedávno slyšet na chopinovské soutěži ve Varšavě a např. Michail Pletněv si od roku 2013 vozí tento klavír s sebou na své koncerty.

Další skvělý nástroj stojí v učebně KKI a jedná se o klavír německé značky Steingraeber & Söhne (272 cm). Firma Steingraeber byla založena v Bayreuthu roku 1852 a její nástroje byly inspirací pro mnohé mistry, např. F. Liszta, který si tyto klavíry velmi oblíbil. Důvo-

dy jeho náklonnosti zná každý, kdo si v Bayreuthu zahrál na Lisztův Steingraeber z roku 1873. Také současné klavíry Steingraeber & Söhne oplývají nešedním zvukovým a pocitovým kouzlem, kterému podlehl Cyprien Katsaris, Alfred Brendel nebo Daniel Barenboim. Nástroje této značky stojí např. v berlínské filharmonii, vídeňském Konzerthausu nebo na vysokých hudebních školách v Karlsruhe, Mannheimu či Paříži.

Nástrojový park klavírní katedry postupně vzrůstá v kvalitě i rozmanitosti. V učebnách a koncertním sále nyní najdeme vedle tří osvědčených klavírů Petrof a čtyř nástrojů Steinway po jednom klavíru značek Shigeru Kawai, Steingraeber, Bösendorfer a Yamaha.

redakce pp

Dokola okolo soutěží

Tarotová karta Kolo štěstí nám říká, že se všechna plus a mínus v našem životě navracejí ve víceméně pravidelných intervalech, že se s tím musíme smířit a zároveň mít naději, že se dočkáme další fáze sinusoidy. Pocit, že jsem se opět ocitl na jakémisi pomyslném začátku, se mi vkrádal do myslí během jednání Ústřední umělecké rady ZUŠ v Praze 11. 9. 2015. Už jsem ve věku, kdy se někteří rozhodují, že začnou psát paměti, tak mi odpusťte krátké ohlédnutí. O tom, jak by soutěže pro naše žáky měly vypadat, se totiž diskutuje permanentně od doby, kdy vznikalo OF, ÚUR i Asociace. Mnozí si tenkrát přáli, aby soutěže byly inspirativní, atraktivní a motivační, jiní zase horovali pro přísnost a vítali krutost verdiktů porot (pokud se ovšem netýkala jejich vlastních žáků).

Z mého pohledu to tenkrát optimálně vyřešily hlavně nehudební obory – jejich poroty oceňují každého, kdo si to zaslouží, bez dalšího pořadí a složitě konstruovaného žebříčku, své hodnocení pak členové porot vysvětlují všem přítomným v rámci rozborových seminářů. Muzikanti jsou stále ve vleku vzájemného poměřování a touhy vyniknout, což se dá pochopit u sólových oborů. Ale překvapilo mne, že někomu vadí, když si některé sekce přejí trochu odlišný systém hodnocení. Zazněl totiž požadavek, aby všichni porotci ve všech soutěžních kolech povinně zveřejňovali své body a všichni žáci byli jednotně zařazováni do kategorií k 1. 9. (viz zápis z jednání Rady AZUŠ z 19. 6. 2015). Prý je to evropský trend. Cožpak flexibilita není pozitivní? No, tak diskutujme. Asi to jinak nejde, i když bezesporu organizace soutěží patří především do kompetence ÚUR, což bylo jasně deklarováno.

Sám jsem si během té doby vyzkoušel, jaká je atmosféra v porotě a jak se cítí její člen, který počítá s tím, že jeho bodování bude někdo bedlivě studovat, sám jsem byl občas nespokojený se zbytečnou přísností porotců jako pedagog, sám jsem se setkal s arogancí a nesolidností některých významných hudebníků v porotách, když jsem byl v roli tajemníka. I když těch vstřícných a empatických osobností bylo vždycky více a s láskou na ně vzpomínám, dnes už vím, že ideální interpretační soutěže prostě neexistují. Raději proto organizuji pro děti nesoutěžní festivaly, kde si každý účastník zahraje jen pro radost a může si být jistý, že v sále není nikdo, kdo by mu nepřál úspěch a zároveň, že se nemusí stydět, když udělá chybu. A tak si ze svého pamětnického pohledu dovolím členům Rady AZUŠ, kteří si přejí onu zásadní změnu, nabídnout několik poznámek k zamyšlení:

1. myslím si, že je výhodou, když stávající Organizační řád soutěží a přehlídek umožňuje zveřejnění bodování v hudebním oboru a ponechává ho v kompetenci předsedů sekcí (okresních, krajských či ústředních UR), zároveň ale nebrání porotám, aby hodnotila bez bodování, jak je to třeba ve skladatelské soutěži, kdy členové poroty nezávisle na sobě zařazují žákovské práce přímo do pásem (zlato, stříbro, bronz)
2. myslím si, že mají-li mít soutěže pro žáky ZUŠ také motivační roli, je třeba zajistit, aby členové poroty mohli pracovat v pozitivní atmosféře a nikoli pod nejrůznějšími tlaky
3. myslím si, že bodováním a číselným průměrem hledají poroty svůj kolektivní názor, který je třeba brát nikoli absolutně, ale jen

jako pokus o seřazení vyslechnutých výkonů do nějakého pořadí (bodový průměr neznámkuje míru talentu soutěžícího, pouze zrcadlí jeho momentální výkon)

4. myslím si, že body slouží členům poroty pouze jako podklad pro následnou diskusi, proto také existují významné mezinárodní interpretační soutěže, kde nejsou ze zásady bodové průměry zveřejňovány
5. myslím si, že plošné zveřejňování bodů nemůže zajistit větší objektivitu hodnocení hudebního výkonu, to bude vždy ryze subjektivní, nelze tudíž hodnotitele za jiný názor pranýřovat či jej nutit ke změně estetického náhledu
6. myslím si, že evropským trendem v hudebním vzdělávání je spíše kooperace než konfrontace, jak dokládá převzatý tvořivý projekt „Slyšet jinak“ nebo edukační programy symfonických orchestrů, není proto nutné výsledky soutěží z hlediska evaluace žáků či škol přeceňovat
7. myslím si, že bychom se měli zaměřit hlavně na zvýšení atraktivity soutěží pro samotné žáky (ne jen pro jejich učitele) a lepší mediální prezentaci naší činnosti

Tož, diskutujme. Kolo štěstí přeje všem s laskavým a pokorným srdcem.

Mgr. Petr Hanousek

poznámka redakce: S autorem naprosto souhlasím a považuji ho za správný. Potvrzuji jeho odbornost, empatii a vysokou etickou úroveň jako jeho kolegyně ze soutěžních porot.

Alena Vlasáková

Na JAMU vzpomínám v tom nejlepším

Dne 23. 10. 2015 se v aule JAMU konal slavnostní koncert k životnímu jubileu profesora Zdeňka Hnáta, významného klavíristy a pedagoga na katedře klávesových nástrojů JAMU v letech 1986 – 2006. Sál byl zcela zaplněn a panovala zde srdečná nálada, která pokračovala i během gratulací a připitku po koncertě. Při tak významné příležitosti jsem položila panu profesorovi několik otázek:

Kdo byl Vaším prvním pedagogem hry na klavír?

Nemám konzervatoř a nemám pocit, že bych ji k něčemu potřeboval. Odbornou přípravu jsem získal u jednoho z tehdy nejlepších klavírních pedagogů pro nižší až střední stupeň. Jmenoval se Jaroslav Hauft (1912 – 1982) a byl to významný absolvent mistrovské školy pražské konzervatoře ze třídy prof. Viléma Kurze. Oplýval právě oněmi vlastnostmi, kterých se tak mnohým dnešním pedagogům nedostává: byl noblesní osobností a nekompromisně vyžadoval od žáka tvrdou práci (dnes tomu bývá často naopak: čím jsou odborné znalosti a zkušenosti pedagoga nižší, tím více se snaží žákovi podlézat; bohužel je tomu tak nejen v hudbě). Zabývat se srovnáváním úrovně všeobecného vzdělání na gymnáziu a na konzervatoři by bylo nošením dříví do lesa.

Pro většinu dnešních studentů je jméno Vaší profesorky na AMU méně známé. Mohl byste tuto osobnost více přiblížit?

Ke studiu na hudební fakultě AMU v Praze jsem byl přijat jako abiturient gymnázia v Liberci, a to „na první pokus“. Už to samo o sobě hodnotí úroveň práce prof. Haufta. Ještě dva či tři roky předtím jsem si ani ve snu nedovedl představit, že bych se mohl dostat do třídy dcery prof. Kurze, významné české koncertní pianistky Ilony Štěpánové Kurzové (1899 – 1975). Byla jednou ze zakládajících osobností hudební fakulty AMU.

Každému, kdo se alespoň trochu orientuje v českém koncertním umění, je známo především to, že slečna Ilona Kurzová už v roce 1919 provedla v Praze Dvořákův klavírní koncert g-moll s Českou filharmonií řízenou jejím šéfem Václavem Talichem. Nedlouho nato, už jako manželka pianisty a hudebního vědce Dr. Václava Štěpána, premiérovala Janáčkovu Concertino (v Brně a v Berlíně) a klavírní cykly Josefa Suka a Vítězslava Nováka (v Praze). Kdo z českých koncertních klavíristů by mohl předložit srovnatelné výsledky? Profesorka Ilona Štěpánová-Kurzová znamenala pro českou klavírní pedagogiku základní přínos. I v oblasti technické přípravy žáka shrnula (podobně jako Alfred Cortot)

své celoživotní zkušenosti v díle „Klavírní technika“, které vyšlo tiskem nejen u nás, ale i v bývalém SSSR (zde pravděpodobně bez vědomí autorky). Lze si pomyslet, že taková klavírní velmoc, jakou SSSR bezpochyby byl, bude z češtiny překládat a tisknout dílo, které nebude mít zásadní význam?

Po absolutoriu AMU jste pokračoval v klavírních studiích na konzervatoři v Moskvě. Lze vůbec hovořit o ruské nebo české klavírní škole?

O „národních“ klavírních školách se hovořilo především v 19. století a ještě trochu později, tedy v dobách, kdy jednotlivé vůdčí osobnosti působily např. v Berlíně, Paříži, Petrohradě, Londýně. Dnes mají studenti možnost volně cestovat a přihlásit se ke studiu k pedagogovi prakticky kdekoli. Kromě toho je svět propojen informačními médii. Praktický příklad: vítěz Chopinovy soutěže ve Varšavě může být Polák, ale také může pocházet třeba z Argentiny nebo z Vietnamu. Pokud kandidát evropské soutěže přichází ze vzdálené země, neznamená to, že vystudoval právě tam. Z toho důvodu termín jako „národní klavírní škola“ ztrácí jakýkoli význam.

Jak vzpomínáte na Vašeho dalšího pedagoga – Heinricha Neuhausa?

Profesor Heinrich Neuhaus (1888 – 1964) byl jednou z nejvýraznějších osobností tzv. „sovětské klavírní školy“. Ač na jeho původu nebylo ruské vůbec nic (jeho otec byl

Němec, matka Polka), jeho jméno bylo přepisováno do ruského jazyka jako „Genrich Gustavovič Nejgauz“. On sám v začátcích své koncertní kariéry (Varšava, Berlín, Dortmund, Florencie) používal jména HARRY NEUHAUS. Byl osobností široce vzdělanou, kultivovanou a skromnou. Umění pro něho představovalo především vyjádření osobní pokory, tichosti a vnitřní usebranosti. Zastával názor, že umělec může plně předávat duchovní hodnoty teprve tehdy, pokud se jimi nejprve sám dá proniknout, pokud jim porozumí, pokud se s nimi ztotožní. Teprve pak je může skrze své vlastní porozumění dále přetlumočit posluchačům. Detailně znal nejen hudbu, ale i umění výtvarná či slovesná. Promýšlel díla velkých filosofů. Ovládal řadu cizích jazyků. Z jeho třídy vyšlo o s m n á c t laureátů národních i mezinárodních soutěží. Jeho duchovní síla nevycházela z příslušnosti k jakékoliv „národní“ či jiné „škole“, ale výhradně z vlastních schopností a inteligence. Byl to u m ě l e c par excellence.

Jak hodnotíte období Vašeho pedagogického působení na JAMU?

Na JAMU vzpomínám v tom nejlepším. Především jsem ve svých padesáti letech mohl konečně naplno využít své erudice, završené desetiletými intenzivní koncertní činností, a to jak v oblasti sólové, tak i komorní. Teoreticky jsem mohl začít učit na vysoké škole již o čtvrtstoletí dříve, ale tím, že tehdejší režim rozhodl jinak, mi de facto pomohl. Léta získaných zkušeností mi umožnila hlubší průnik do

problémů pedagogické práce. Rovněž sledování přístupů ostatních pedagogických kolegů na koncertech jejich žáků nebo na seminářích bylo obohacováním vlastního pohledu.

Když po pádu totality byla rektorkou JAMU zvolena vedoucí naší katedry, jmenovala vedoucím katedry klávesových nástrojů mne. Velmi mě to tehdy zaskočilo. S něčím podobným jsem nikdy nepočítal, ale nakonec jsem tuto funkci vykonával asi deset let. Musel jsem se naučit řadu do té doby neznámých věcí – mimo jiné trávit spoustu času na různých poradách atd. Ale mělo to i své klady. Jako vedoucí katedry jsem musel být osobně přítomen i na všech zkouškách oborů hry na varhany a hry na cembalo. Velice jsem se na zkoušky i koncerty cembalistů i varhaníků těšil, protože mi způsobovaly opravdovou muzikantskou radost. Rozsah jejich repertoáru totiž sahá do dob, kdy klavír v dnešním slova smyslu dosud neexistoval.

ŽIVOTOPIS

Zdeněk Hnát se narodil roku 1935 v Liberci. V rodném městě maturoval na gymnáziu a současně poznával základy práce u klavíru u prof. Jaroslava Haufta. Od roku 1953 studoval klavírní hru na hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze ve třídě prof. Ilony Štěpánové – Kurzové. V roce 1957 absolvoval s vyznamenáním a současně získal první cenu a titul laureáta v mezinárodní soutěži Pražského jara. Toto první – a na dlouhá léta jediné – vítězství v historii mezinárodních klavírních soutěží Pražského jara bylo senza-

cí i proto, že jej bylo dosaženo interpretací do té doby zřídka hraného Dvořákova koncertu g-moll. Reakce na provedení byla triumfální a dílo se od té doby provozuje častěji. V letech 1957 až 1960 se Zdeněk Hnát zdokonaloval v mistrovské třídě slavného pianisty a pedagoga německého původu, profesora Heinricha Neuhausa na konzervatoři v Moskvě.

Přestože se Hnátova koncertní činnost odehrávala postupně v 17 zemích Evropy, Asie i Ameriky, dominantou pro něho vždy byla Praha. Uskutečnil zde dvanáct sólových recitálů ve Dvořákově síni Rudolfiny, tamtéž vystoupil jedenáctkrát s orchestry, ve Smetanově síni pak ještě sedmkrát.

Hrál s Českou filharmonií, Pražskými symfoniky, Berlínskými symfoniky, Pražským komorním orchestrem bez dirigenta a s řadou profesionálních orchestrů v tuzemsku i v zahraničí. Byl pozván jako sólista na turné Pražských symfoniků do Francie a Německa (1967). Vystoupil na mezinárodních festivalech Bergen 1969, Gent 1970, Pražské jaro 1961, 1977, 1981, 1990. Věnoval se též komorní součinnosti s vynikajícími sólisty i ansámblly. Spolupracoval s renomovanými dirigenty Františkem Stupkou, Václavem Smetáčkem, Zdeňkem Košlerem, Zdeňkem Mácalem. Koncertoval nepřetržitě mezi léty 1955 až 2011, tj. padesát šest sezón.

Mezi vrcholná cyklická klavírní díla, která koncertně provedl a natočil na LP i CD, patří Beethovenova sonáta B-dur „Hammerklavier“, Beethovenovy variace C-dur na Diabelliho valčík, Chopinova sonáta b-moll, Schumannova sonáta fis-moll a Kreisleriana, Osm kusů op. 76 Johanna Brahmsa, sonáta Bohuslava Martinů a Prokofjevův 5. koncert.

V letech 1972 – 1977 byl Zdeněk Hnát pedagogem sólového klavíru na konzervatoři v Praze, od roku 1986 až do roku 2006 vyučoval na Hudební fakultě JAMU v Brně.

Ptala se MgA. Alice Rajnohová, Ph.D.,
odpovídal prof. Zdeněk Hnát.

MATERIÁLY DO VÝUKY

Jinakosti Petera Grahama

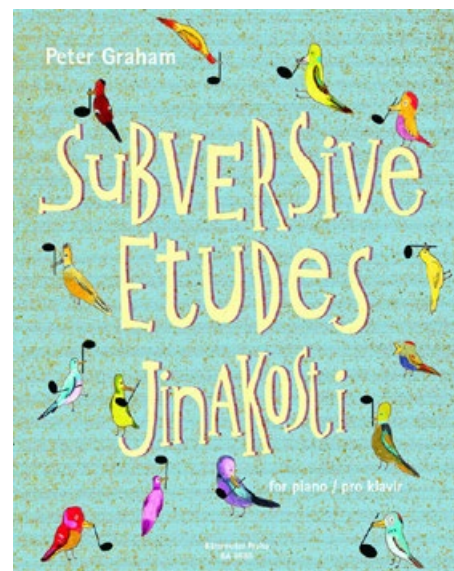

Říjnový konzultační den Metodického centra představil pan doc. Jaroslav Šťastný, Ph.D. svou nově vydanou

sbírku instruktivních klavírních skladbiček nazvanou Subversive Etudes či Jinakosti. Autor působí na KKDOR HF JAMU a zároveň vyučuje improvizaci na Katedře klavírní interpretace. Svá díla vydává pod pseudonymem Peter Graham.

Jinakosti vznikaly v průběhu čtyřiceti let pro skladatelovy děti, které podle slov autora hry na klavír nechaly... Jaroslav Šťastný popisuje své skladbičky jako „zkomponované z pohledu špatného žáka“ a určuje je mladším i starším začátečníkům. Žáci si mohou hrát Jinakosti po svém, některé si mohou sami dotvářet.

Hned úvodní skladba je zapsána do tabulky, kde jsou noty rozděleny podle oktáv klaviatury, žák si polovinu tónů doplní sám a sám si též vy-

bere a nakreslí cestu skladbou. Jsou zde popsány i dva naprosto odlišné způsoby interpretace. Následují cvičení, kde jsou zapsána pouze čísla prstů a způsob úhozu, tóny si opět žák vybírá

sám. Větší část sbírky pak tvoří dvacet sedm již v notách zapsaných skladbiček opatřených charakteristickými názvy, na nichž si děti mohou procvičit rytmus, pulsaci, zvukovou představu různých barevných rejstříků, artikulaci, polyfonii, pedalizaci atd. Vyzkouší si zde i hudbu různých žánrů a období. Nalezneme tu také vtípné skladbičky

odkazující na dílo velkých světových skladatelů (např. U Janáčků, Uspávanka pro malého Clauda, Zlobivý Igor, Poprvé v opeře), které žáky jistě zaujmou a mohou pomoci naladit je i k poslechu klasické hudební literatury.

Vydání je opatřeno metodickými poznámkami Ivy Oplištilové a velmi

hezky doplněno ilustracemi Andrey Tachezy. Myslím si, že se jedná o velice přínosnou sbírku pro učitele ZUŠ, která může obohatit nejen naše žáky, ale i nás samotné.

Mgr. Jana Lišková Kvochová

Kde hledat Mozartovy urtexty?

Občas se nám stává, že vlastněme již starší výtisk Mozartových skladeb, ze kterého není jasné, co byl záměr autora a co vydavatele nebo „odborníka“ provádějícího revizi. Pokud nevlastníme výtisk urtextu skladby, potřebujeme si starší výtisk alespoň porovnat s urtextem. Jak se k němu dostat, pokud není součástí městských či školních knihoven? Odpověď na otázku nalezneme na internetových stránkách Digital Mozart Edition: <http://dme.mozart-um.at/DME/main/index.php?l=>

Stránky jsou v německém nebo anglickém jazyce (pro anglickou verzi vpravo nahoře přepneme na „English“). Pro rychlý přístup k notám použijeme nadpis „NMA Online“, potvrdíme tlačítkem Ja/Yes, že noty budeme používat pouze pro své vlastní studijní účely a nebudeme je množit a šířit. Po těchto úkonech se před námi otevře tabulka (nabídka jazyků se zde rozšiřuje o španělštinu a čínštinu), do které můžeme zadávat názvy skladeb, jejich označení podle Köchelova seznamu, podle hudební formy nebo nástrojového obsazení, a dokonce zde můžeme hledat noty

i podle editora (v tom případě se už jedná o tzv. kritické vydání – „kritické“ v hudebně-vědeckém slova smyslu).

Mozartova tvorba pro klavír je zařazena v sérii IX (celkem je deset sérií: duchovní vokální hudba, skladby pro divadlo, písně a skladby pro vokální ansámby, orchestrální dílo, koncerty, chrámové sonáty, orchestrální serenády, divertimenta a pochody, komorní hudba, klavírní hudba a dodatek, obsahující ostatní skladby).

Z klavírního díla zde najdeme především sonáty, koncerty, čtyřruční skladby, variace a řadu samostatných nebo instruktivních skladeb. Stránky by měly obsahovat kompletní Mozartovo dílo. Po kliknutí na symbol u názvu (malé modré plus ve čtverečku) se pod názvem rozbálí další doplňující informace. Vpravo od názvu (zatím se stále jedná o název typu např. Dílo pro dva klavíry) se zobrazují dvě ikony – „i“ jako informace a symbol noty.

Po kliknutí na „i“ se nám rozbálí přesný seznam všech skladeb (včetně

názvů jednotlivých vět u sonát). Po tomto rozbalení můžeme vpravo otevřít pdf soubor a zobrazí se nám hledaný notový výtisk (na ten můžeme následně „řuknout“ pravým tlačítkem myši a „uložit jako“). Rovněž můžeme zvolit ikonu noty (místo „i“) a také se nám zobrazí notový výtisk (ten se však těžko stahuje, ale na druhou stranu si můžeme přečíst často opomíjenou předmluvu k notám, jedná se většinou o výtisk z vydavatelství Bärenreiter).

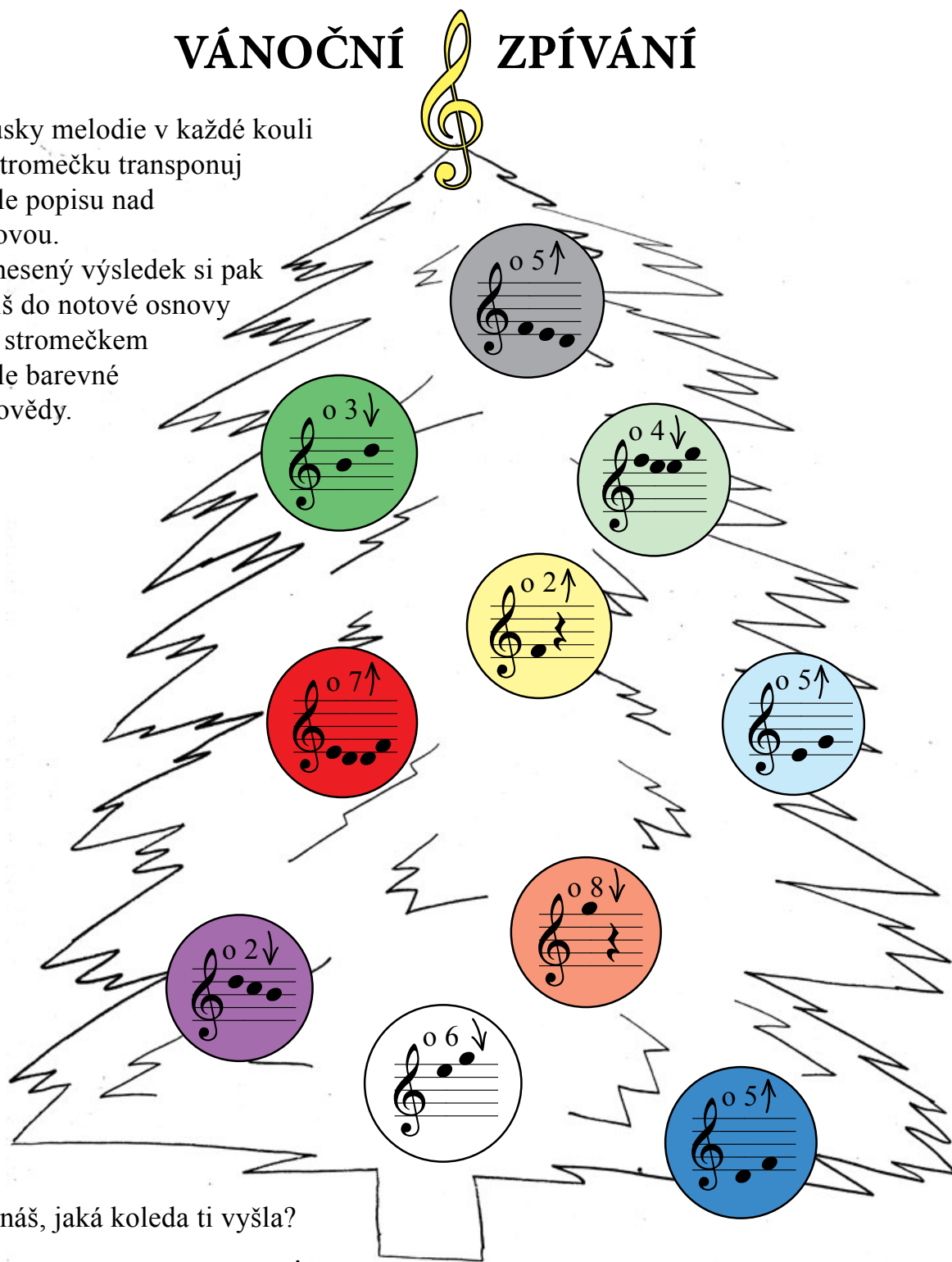
U některých skladeb si můžeme vyslechnout i nahrávku díla, a to v několika podáních různých interpretů (v tom případě klikajme na ikonu reproduktoru). Zajímavý tip: U Mozartovy sonáty A-dur KV331 je možno zvolit jako interpreta i S. V. Rachmaninova (nahrávka z roku 1919).

Na internetových stránkách Digital Mozart Edition nalezneme i Mozartovu korespondenci a další zajímavosti.

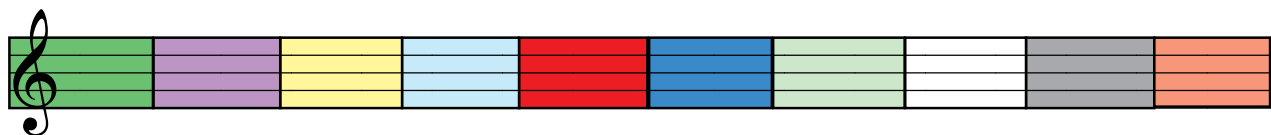
Věra Chmelová

VÁNOČNÍ ZPÍVÁNÍ

 Kousky melodie v každé kouli na stromečku transponuj podle popisu nad osnovou.
Přenesený výsledek si pak zapiš do notové osnovy pod stromečkem podle barevné nápovědy.

 Poznáš, jaká koleda ti vyšla?

 K hlavičkám v osnově přiřpiš správný rytmus ve 2/4 taktu a koledu si zahraj již se správným rytmem.

 Uvědom si, v jaké tónině je koleda zapsaná, protože to určitě není v C dur, a zkus ji doprovodit T, S a D.

Walter Giesecking – osobnost interpreta

1. 1. Rodiče a dětství

Walter Giesecking se narodil 5. listopadu 1895 ve francouzském Lyonu. Oba rodiče i jejich předci byli německého původu. Matka Martha Auguste Emilie, rozená Bethke, se narodila v Berlíně 27. března 1870. Otec Carl Dietrich Wilhelm Giesecking pocházel z vesnice Lahde ve středním Vestfálsku. Jeho rodiče si přáli, aby se Carl stal knězem, lékařem nebo učitelem. Na jejich naléhání si zvolil studium medicíny. To ho ale nebavilo a nelákala ho ani kariéra lékaře. Jakmile měl možnost, začal si hledat ještě jiné uplatnění – věnoval se různým činnostem a hodně cestoval. Nakonec našel obor, který mu vyhovoval a kterým se pak dále zabýval. Bylo to studium a sbírání motýlů. Stal se z něj tedy entomolog a brzy v tomto oboru získal reputaci uznávaného odborníka. Otcovo povolání také předurčilo způsob života celé rodiny. Hodně cestovali a nezůstávali dlouho na jednom místě.

Walter Giesecking se narodil v době, kdy se jeho rodiče přemístili ze švýcarské Ženevy do francouzského Lyonu. Nebyl pokřtěn, protože jeho otec pokládal tuto formalitu za zbytečnou. V Lyonu nezůstali dlouho a brzy po Walterově narození se přesunuli do Nice. Giesecking ve svých pamětech píše, že nemá mnoho vzpomínek na toto rané období dětství, ale pamatuje si, že jeho první slova byla jakousi zvláštní směsicí němčiny a francouzštiny, a píše také o tom, že sám o sobě hovořil jako o „un Walter“.

Gieseckingovi rodiče měli i poněkud méně typický pohled a názor na výchovu a vzdělávání svého syna. Otec věřil, že je jeho syn v něčem zvláštní a specifický a snažil se podporovat jeho přirozený entusiasmus pro učení. Walter se naučil číst ve čtyřech letech tak, že skládal slova z dřevěných kostek, které měly na každé straně napsané písmeno. Záhy se u něj také probudil zájem o klavír. Na přelomu let 1899 – 1900

pobývala rodina v Naples a v Riviera de Chiaia. Tam měl Walter možnost seznámit se s klavírem blíže, protože ve stejném domě jako oni bydlel i učitel klavíru, který mu dal několik lekcí. Noty se naučil z pruhu papíru, na kterém byla nakreslená klaviatura s odpovídajícími názvy tónů. Ve věku tří let už uměl pravděpodobně i psát. Ve svých pamětech se zmiňuje o dochované pohlednici, kterou takto malý pod vedením rodičů napsal své babičce.

Giesecking také vzpomíná na své první veřejné hraní. Bylo to v roce 1900, kdy jeho rodiče navštívili světový veletrh v Paříži. Zde byl vyzván k tomu, aby zahrál na jeden z vystavených klavírů. Tato událost Gieseckingovi utkvěla v paměti proto, že poté co dohrál, nemohl v hemžícím se davu zahlédnout své rodiče a to ho vyděsilo tak, že se rozplakal. Další z jeho dětských vystoupení bylo při příležitosti úmrtí jejich souseda. Tehdy malý Walter zahrál pohřební pochod ze svého oblíbeného alba „Klassiker für die Jugend“.

Kolem roku 1902 se rodina Gieseckingových přestěhovala do Mentonu na francouzské riviéře. V této době zaznamenal Walter velký pokrok v klavírní hře. Jeho rodiče tím byli velmi potěšeni a otec mu pronajímal klavír na cvičení ve všech místech jejich pobytu. Giesecking vzpomíná, že hrával na klavír v obchodě s hudebninami v Mentonu, kde ho venku za výlohou sledovalo shromáždění posluchačů.

Gieseckingova pianistická dráha se začala rychle rozvíjet a brzy dosahoval pověsti zázračného dítěte. Jeho otec ale nebyl zastáncem drilu a dlouhého mechanického cvičení. Hraní stupnic a etud připomínal malému Walterovi jen občas a preferoval spíše poslech zajímavé hudby nad prstovými cvičeními. Jako důležité se mu jevilo i to, aby syn ovládal ještě jiný hudební nástroj. Proto ho přihlásil do hodin houslí. Přirozená lehkost, se kterou zvládal Giesecking klavírní hru, mu ale v houslích chyběla a nikdy nedokázal zcela zvládnout techniku tohoto nástroje, která mu přišla značně nepohodlná. Tak dělal v houslích jen malé pokroky i přesto, že chodil do hodin, zatímco v klavíru se zlepšoval bez jakéhokoliv pedagogického vedení či instrukcí. Giesecking ve svých pamětech píše, že byl v klavíru naprostý samouk a ani jeho otec nevěděl o hraní na klavír dost na to, aby mu mohl dávat nějaké rady. Otec uměl hrát pouze na flétnu a ještě za studií zkoušel i jiné nástroje, nikdy se ale hraní nevěnoval profesionálně. Ani Walterova matka neměla hudební vzdělání a vždy jen mlčky poslouchala.

V roce 1903 napsal Giesecking několik prvních vlastních kompozic. Svůj hrdě nazvaný op. 1 napsaný v září roku 1903

tam nemrzlo a také sníh zde byl jen zřídka, tj. senzační událostí. Gieseking se zde věnoval chytání motýlů a v zimních měsících horlivě cvičil na klavír. Jeho zvykem se také stalo to, že se tajně naučil a zapamatoval delší skladbu, kterou pak hrál jako překvapení k narozeninám rodičům nebo k jiným speciálním příležitostem.

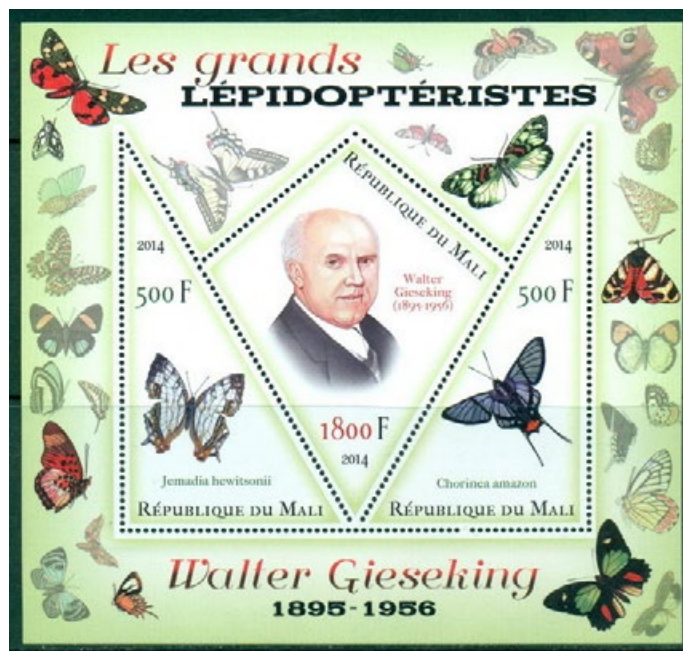
Když byly v Nice nebo Monte Carlu nějaké zajímavé koncerty, navštěvoval je spolu s rodiči. Často slýchávali hrát houslistu Bronislawa Hubermanna, protože jeho tajemník ve Vídni byl také entomologem a dával jim volné lístky. Z dalších houslistů zmiňuje Gieseking ještě např. Jana Kubelíka a Eugena Ysaïe, z klavíristů si vzpomíná na Richarda Singera, Raola Pugna a Edouarda Rislera. Často také jezdili do opery v Nice, především v neděli odpoledne. Nejmodernější operou, kterou zde bylo možno slyšet, byla Salome od Richarda Strausse. Gieseking si opery často předem přehrával z klavírních výtahů, které mu otec kupoval nebo půjčoval v místní hudební knihovně. Tak se Gieseking seznámil s mnoha operními díly včetně kompletní Wagnerovy operní tvorby. Také na Vánoce a k narozeninám dostával od svých rodičů téměř vždy nějaké noty. Gieseking v pamětech píše, že stále vlastní stěžejní část klasické a romantické klavírní literatury.

sám humorně popisuje jako „dosti bezstarostný opis“ variací C. M. Webera. Po tomto prvním skladatelském pokusu následovala Sonatina op. 2 D dur. Tu zkomponoval v listopadu 1903 těsně po svých osmých narozeninách. Tuto skladbu už označil jako „značně větší počín“. Název skladby byl napsán trojjazyčně a poslední věta, téma s variacemi, zůstala nedokončená.

Giesekingovo dětství bylo neobvyklé v jedné zásadní oblasti – nikdy nechodil do školy. Ačkoliv byl jeho otec dobrým studentem, měl nepřekonatelnou averzi k formálnímu vzdělávání, kterou získal během studia na střední škole. Proto chtěl své milované dítě ušetřit tohoto „nelidského zvěrstva“. To byl důvod, proč Walter nestrávil ve škole ani jediný den. Nikdy neměl ani jednoho soukromého učitele a nikdy se neučil podle žádného plánu nebo systému. Uměl číst a psát a to mu stačilo k tomu, aby sám s nadšením pročítal různé knihy a učebnice. Základům matematiky ho příležitostně učili rodiče. Uměl mluvit perfektně dvěma jazyky. Doma hovořili německy, ale při běžném jednání ve společnosti používali francouzštinu.

Během častých výletů za blízké hranice s Itálií se Gieseking naučil i trochu italsky. Po otci také zdědil lásku k motýlům a stal se tak časem jejich vynikajícím a vášnivým lovcem. Za tímto účelem s otcem podnikali 25 – 30 km dlouhé výpravy.

Po několika letech pobytu v Mentonu rodina opět změnila bydliště a přestěhovala se na východ od Nice, do Villefranche-sur-Mer. Otec tam pronajal malý dům u vstupu do starého města. Dům byl obklopen zahradami a měl krásný výhled na zátoku. Místo bylo chráněno před zimou, téměř nikdy

V této době znal a hrál Gieseking velkou část díla J. S. Bacha, L. van Beethovena, R. Schumanna a F. Chopina a některé skladby F. Schuberta a F. Mendelssohna. Zajímavé je, že neznal vůbec tvorbu J. Brahmsa a ani mnoho skladeb od F. Liszta. O svých současnicích Debussym a Ravelovi, jejichž interpretací později tak proslul, dokonce v této době ani neslyšel. Stále se také věnoval hře na housle, kterou studoval u italského učitele hudby Eugène Gandolfa. Jeho pokusy o zvládnutí správné smyčkové techniky však podle Giesekingových slov nebyly příliš úspěšné.

Gieseking se kromě hraní skladeb klasických autorů věnoval také vlastní improvizaci a tvorbě. Už jako mladý chlapec měl velmi rozvinutý absolutní sluch a dokázal též perfektně hrát z listu neznámé skladby. Inspirován studiem Wagnerových oper vymýšlel různé leitmotivy, aby jejich prostřednictvím hudebně líčil hory, řeky a různá místa, která ho při jeho toulkách zaujala. Improvizoval na různá témata, jimiž ho inspirovala příroda – např. východ nebo západ slunce, letní bouře atd. Tyto motivy si zapisoval do svého entomologického zápisníku, který si vedl mezi lety 1908 – 1911 a jenž měl u sebe mnohem později schovaný. Zápisník se zázrakem dochoval přes obě světové války.

Gieseking znal mnoho nejen z oblasti entomologie, ale také z oblasti fauny a flóry a jak sám píše, četl všechny knihy, které se mu dostaly do ruky. Trávil téměř celý rok venku v přírodě a nemusel chodit do školy a dělat úkoly. Také se

musel starat o housenky a vzácné druhy motýlů a zásobovat je speciálními druhy rostlin, které hledal v horách nad Villefranche. Toto jeho úsilí bylo po letech oceněno. Významný sběratel a badatel Conte Emilio Turati z Milána po něm pojmenoval nový druh motýla¹. Na jeho počest ho nazval Walteri a to zajistilo Giesekingovi entomologickou nesmrtelnost.

MgA. Jiří Hrubý

Pozn. redakce: článek je úryvkem ze stejnojmenné magisterské diplomové práce, kterou autor obhájil v červnu 2015 na HF JAMU. Celou diplomovou práci si můžete přečíst na internetových stránkách Pianissima.

¹ pozn. redakce: Jedná se o druh Lepidoptera. W. Gieseking patří mezi slavné sběratele tohoto druhu.

IMPROVIZACE

V Mikulově jsme hledali příběhy ukryté v kartách

Ti, kteří se zajímají o prastaré mýty či dávnou moudrost, dříve či později narazí na karetní systém nazvaný Tarot. Kdysi byly tarotové karty používány k předpovídání budoucnosti, dnes nám mohou tajuplné a podmanivé obrazové symboly tohoto „vývojového cyklu“ pomáhat při hledání odpovědí na zásadní otázky našeho života – kdo jsme a kam směřujeme. Při meditaci nad kartami se můžeme poučit o tom, co nás ohrožuje, ale zároveň o tom, že si pokaždé musíme uchovat naději. Nicméně Tarot byl vždy hlavně hrou. A tak jsme k němu přistupovali i my, když jsme se během prázdninových klavírních kurzů pokoušeli „pohádkové“ příběhy převést do hudebního jazyka.

Kompletní sérii 78 tarotových karet dělíme na dvě skupiny – 22 listů Velké arkány (z latinského slova arcanum, česky tajemství) a 56 karet Malé arkány. Tuto druhou skupinu karet dělíme podle čtyř barev: hole (kříže), meče (píky), mince (kára) a poháry (srdce) a dnes ji běžně používáme při karetních hrách (kanasta, solitaire). Jednotlivé karty Velké arkány – říká se jim trumfy – jsou číslovány až na jednu

Marseileský tarot

(někdy je označena nulou, někdy nese číslo 22). Dnes tuto kartu nazýváme žolík, dříve byla zvědavým poutníkem, který prochází všemi dalšími etapami karetního cyklu. Protože představuje čistou a nezkaženou duši, která se z dalších setkání a situací učí rozlišovat, co je v životě důležité, je označována jako BLÁZEN, jenž měl ve středověku

(podobně jako dvorní šašek) výsostné postavení.

V Mikulově si mladí klavíristé z trumfů vybrali pouze některé, ale zato pro mne překvapivě třeba i kartu nazvanou SMRT. Rovněž výsledné improvizace byly často daleko vtipnější, než předpokládala moje původní vy-

světlující nabídka „hudebního“ klíče, kterou najdete v závěru tohoto textu. A tak prosím, i Vy přistupujte ke kartám zcela svobodně, pokud budete chtít toto dobrodružství podstoupit. Existují i jiná řešení a všechna jsou správná, pokud Vám udělají radost. Výběr karet k improvizacím probíhal buď podle data narození interpretů (sečte se den a měsíc s celým rokem (5+4+1956=1965) a pak všechna čísla postupně (1+9+6+5=21), nebo jen podle obrázků či jejich významů, ale také obráceně – podle nabízeného hudebního řešení, když si třeba někdo chtěl vyzkoušet celotónový modus.

Protože žádná karta nemá jednoznačně kladný nebo záporný význam, vždy záleželo jen na nás, jak jsme „příběh“ uchopili. A tak během „pokusné hodinky“ hráli tu „svou“ kartu někteří samostatně, případně vytvářeli zvukový obraz v duu či triu, kombinovali hru na klávesách s drnkáním na struny či poklepáváním na korpus nástroje. Ale hlavně jsme se během těch několika horkých dnů příjemně pobavili. Měl jsem původně dost velké obavy, jak se toto téma dotkne dětských srdcí, ale myslím, že se všechno docela podařilo. Proto moc děkuji Monice Czajkowské za důvěru a pozvání i za možnost natočení programu na DVD. Budu na své poslední mikulovské „angažmá“ s láskou vzpomínat i proto, že mi všichni odvážní improvizátoři ty své vybrané karty nakreslili. Mám tak doma nejoriginálnější sérii tarotu na světě.

Trumfy a jejich charakteristika

0 (bez čísla, 22) Blázen: bezstarostnost, spontánnost, zvědavost
- motiv z tónů B, A=la, Es, E, veselý tečkovaný rytmus, střední poloha

1 Kouzelník, Kejklíř, Mág: tajemství, výzva, překvapení
- orientální modus, střední tempo, kontrasty v dynamice

2 Velekněžka, Papežka: předvídatost, moudrost, soucit
- střídá harmonie, pomalejší tempo, měkký zvuk

3 Vládkyně, Císařovna: porozumění, bezpečí domova, hojnost
- třídobý mírný pohyb, taneční charakter

4 Vládce, Císař: kázeň, přísnost, vytrvalost
- pochodový rytmus, slavnostní charakter, postupy v kvintách

5 Velekněz, Papež: laskavost, tradice, morální hodnoty
- církevní modus, pomalejší recitativní pohyb

6 Zamilovaný, Zamilování, Milenci: láska, partnerství, spolupráce
- výrazná melodie (citace), dlouhý dynamický oblouk

7 Vůz, Kočár: konflikt, vítězná bitva, úspěch
- fanfárový motiv, rychlé tempo, silnější dynamika

8 (11) Spravedlnost: rozum, vyrovnanost, soulad
- pravidelný rytmus, protipohyb pro obě ruce s centrálním C

karta č. 10: Kolo štěstí
autor: Josefína Janková

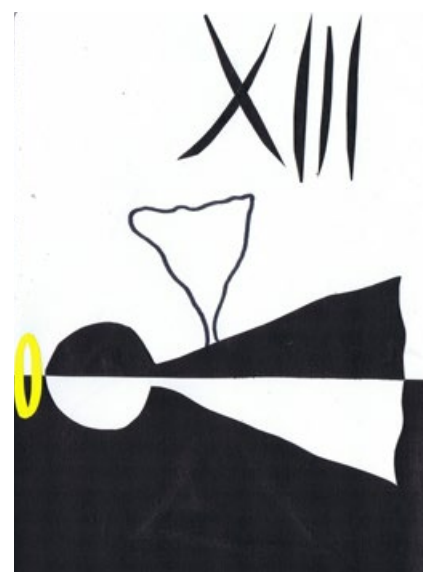
9 Poustevník: klid, samota, uvážlivost
- celotónový modus, pomalejší tempo, tišší dynamika

10 Kolo štěstí, Kolo života: obrat situace, vrtkavost osudu, stálé proměny
- kontrasty konsonancí a disonancí, dynamiky i tempa

11 (8) Síla: odvaha, vůle, sebevědomí
- chromatika, akcentované široké akordy, paralelní pohyb

12 Viselec, Visatec: zastavení, obětování se, ztráta
- preparovaný klavír, imitace motivu (zrcadlo)

13 Smrt, Znovuzrození: hluboká změna, ukončení, odpoutání se
- z atonality do dur, rytmus srdce

karta č. 13: Smrt - znovuzrození
autor: Ema Trávníčková

14 Uměřenost, Mírnost, Umění: zdrženlivost, trpělivost, usmíření
- střídá harmonie, klidný pohyb, bezzvučně stisknuté klávesy

15 Ďábel: pokoušení, strach, varování
- bitonalita (černé a bílé klávesy), hra na basové struny

16 Věž, Dům boží: náhlá nehoda, hněv, možnost osvobození
- dramatické kontrasty, na závěr ztišení

17 Hvězda: inspirace, sebedůvěra, nový obzor
- hra na struny ve střední a vysoké poloze (prsty, paličky)

18 Luna, Měsíc: zklamání, obavy, melancholie
- pentatonika, pomalejší tempo, hlubší poloha

19 Slunce: pokrok, radost, tvořivost
- bílé klávesy, dlouhé crescendo, střední a vyšší poloha

20 Poslední soud, Věčnost, Aeon: dozrávání, odpuštění, naděje
- z úvodní disonance uklidnění, postup z nižších poloh do vyšších, bez přesného rytmu

21 Svět, Univerzum: šťastné završení, spokojenost, návrat a nový začátek
- slavnostní charakter, prodleva na způsob varhan, použití celé klávesnice

Mgr. Petr Hanousek

ZAJÍMAVÉ PŘEKLADY

Steven Osborne – Tvořit pomalu... Pianist č. 74 (říjen – listopad 2013)

Od Beethovenova „kulturního šílenství“ k Messiaenovu „extrémnímu“ *Vingt Regards*, repertoár skotského klavíristy Stevena Osbornea je rozsáhlý a jeho hra velmi obdivovaná. Hovoří s Jessicou Duchenovou o trémě na jevišti, užívání špuntů do uší na koncertech a o své nové sérii koncertů ve Wigmore Hall.

Prolínání různých extrémů je něco, k čemu se Steven Osborne několikrát vrací, zatímco si na sluníčku vychutnáváme kávu před londýnskou Royal Festival Hall. Ať už se to vztahuje k pozdnímu Beethovenovi, trvalému problému vypořádání se s trémou na jevišti nebo, jak sám tvrdí, jeho ideálu propojení „divoké expresivnosti pianistů jako Martha Argerich s naprostým ovládním, jaké má Alfred Brendel“. Tento skromný skotský pianista, vítěz letošní Royal Philharmonic Society Award for Instrumentalist (Ceny královské filharmonické společnosti pro instrumentalisty, dále jen RPS), je vždy připraven zkoumat, zpochybňovat a analyzovat, aniž by přišel o něco ze své spontánnosti, kterou při hraní miluje.

Osborneova kariéra stojí na pevných základech. Ačkoliv vyhrál mnoho významných soutěží, například Naum-

berg Piano Competition v roce 1997 nebo Clara Haskil Competition v roce 1991, nestaví kariéru právě na svých soutěžních úspěších. Řady jeho věrných posluchačů časem rostly díky jeho

dlouhému působení u nahrávacího studia Hyperion, kde získal řadu ocenění. Dnes s novými „metály“ v podobě ceny RPS, ceny Gramophone Award za jeho nahrávku Musorgského nebo

jeho nedávnou interpretaci Messiaenova kompletního *Vingt regards sur l'enfant-Jésus* v Queen Elizabeth Hall, adorovanou za její „nádhru“ deníkem Independent, je Osborne zkrátka na vrcholu světového žebříčku.

Osborneovy skotské kořeny jsou zřejmé, se svou manželkou, americkou klarinetistkou, se usadili v Edinburghu. „Londýn mi připadá moc velký na to, aby v něm lidé vedli kvalitní život,“ tvrdí Osborne. „Jsem rád v blízkosti svých přátel. Při cestování jsem rychle na letišti a projet městem není taková fuška. Kromě toho je v Edinburghu spousta dobrých restaurací.“

Osborne, syn varhaníka v kostele v Linlithgow, si s klávesami začal pohrávat už jako batole. Záhy byl u něj rozpoznán absolutní sluch a následovaly lekce hry na klavír. V deseti letech nastoupil na St Mary's Music School v Edinburghu, kde studoval u Richarda Beauchampa, „který se zajímal o Alexandrovu techniku, o fyziologii a o to, jak učinit práci svalů co nejefektivnější.“ Později Osborne odjel do Manchesteru, kde jej učila Renna Kellaway, „která mi opravdu hodně ukázala, co se týče techniky hraní.“ Dostával také lekce od Arnalda Cohena, „skvělého učitele“ a Charlese Rosena, který navštěvoval Royal Northern College of Music. „Jsem velmi vděčný za to, jak se věci vyvinuly. Měl jsem štěstí, že jsem

mohl pracovat na svém repertoáru a nebyl uveden do pozice, kdy by si mě ostatní nějak moc všímali... Je mi líto těch, kteří najednou z čista jasna získají právě přílišnou pozornost svého okolí. Pokud tato situace nastane, je nutné být hodně silný a nezhroutit se pod přívalem hloupostí, naopak pracovat jen na tom svém a nevěnovat pozornost jiným věcem,“ podotýká.

Tuto sezónu Osborne ve své milované Wigmore Hall odehraje sérii koncertů, tři sólové recitály a jeden koncert s houslistkou Alinou Ibragimovou. „Když mi bylo deset, přišel jsem do Wigmore Hall na konkurz do Martin Musical Scholarship Trust (stipendijní fond filharmonického orchestru pro mladé muzikanty), abych získal příspěvek na školné na St. Mary's,“ vzpomíná. „Bylo to poprvé, kdy jsem hrál na skutečný klavír ve skutečné koncertní síni. Dodnes si pamatuji na šok při prvním tónu – ten zvuk na nádherném akustickém klavíru. Byl to magický zážitek a zamiloval jsem se do toho. Žádné jiné místo není takové jako Wigmore Hall.“

V říjnu se bude Osborne věnovat pouze Beethovenovu dílu. „Často se mne ptají, kdo je můj oblíbený skladatel... Nejspíš to bude Beethoven díky obrovskému rozsahu jeho projevu, ale také proto, jak je přímý. Jeho hudba je neskutečně energická a divoká, ale zároveň nesmírně pod kontrolou. Je

zvláštní, že v soukromém životě měl problém s kontrolou divokosti, ale ve své hudbě tuto energii perfektně uchoopil. Připadá mi to velmi stimulující. Beethoven pracuje s jasnými, téměř provokativními strukturami. Začíná téměř jako by přemýšlel, jaké to je začít skladbu špatným tónem? Jaké to je přestat, sotva jste začali? Co to udělá se zbytkem skladby? Umí si s těmito věcmi pohrát a celek pak hovoří sám za sebe.“

Jedním z méně hraných cyklů jsou v Osborneově recitálu Beethovenových skladeb Bagatela op. 119. Jde o krátké skladby, které se datují za poslední sonáty, některé z nich jsou tak útržkovité, že pokládají více otázek, než přinášejí odpovědí. Co si Osborne myslí, že tím Beethoven chtěl docílit? „Možná vydělat víc peněz,“ směje se, „ale vydavatel skladby Beethovenovi vrátil s tím, že za peníze nestojí a měl by zvážít, jestli není pod jeho úroveň skládat takové malichernosti. Dá se to docela dobře pochopit, dokud se ale nepodíváte na to, jak do sebe společně zapadají. Jejich struktura je velmi jemná.“ Bagatela op. 126, č. 3 není výjimkou. „Když jsem se na ni poprvé podíval, pomyslel jsem si, že je to velice nudná melodie... Jedná se o diatonickou melodii, která působí téměř modálně, nejste si moc jistí, kam to celé směřuje. Ale jak jsem na tom postupně pracoval, byl jsem čím dál víc pohlcen. Musíte v tom najít určitou náladu, která není zřejmá z toho, jak je skladba napsaná. Je to výzva a je úžasné, že z něčeho, co se vám zdá na první pohled nudné, se vzápětí může stát něco krásného. Z části je to dáno tajemností Beethovenovy pozdní tvorby – není vám hned jasná, musíte jí dát čas.“

Stejně kvality Osbornea vedou též k Tippettově hudbě, kterou ve Wigmore Hall bude hrát později v této sezóně. „A zase, jeho hudba vám ze začátku může připadat složitá, ale jakmile do ní proniknete, stojí za to. Má svou osobitou lyričnost kombinovanou s harmonickou řečí, je to typický Tippett a já na to vždy slyším. Mám dojem, že je

strašně nedocenený. Nejrady od něj mám jeho instrumentální skladby, jmenovitě poslední kvartet, třetí a čtvrtou sonátu pro klavír a také klavírní koncert. Není to jednoduchá hudba, ale má obrovskou vášeň a intenzitu.“

Extrovert se špunty do uší

Při Osborneově recitálu si možná nevyšimnete jedné zajímavosti. Toho, že hraje se špunty v uších. „Zpočátku to bylo proto, že trpím na tinnitus (zvonění v uších). Začalo to asi před dvaceti lety, protože jsem cvičil v místnosti, která byla příliš malá... Ucho je natočeno proti zdi, od které se přímo odráží zvuk... Používal jsem špunty do uší při cvičení jako ochranu a vážně to fungovalo. Cítil jsem se fyzicky svobodnější, protože jsem najednou nevnímal tolik zvukových vjemů.“ Vzhledem k tomu, že jeden jeho kolega již se špunty v uších koncertoval, se rozhodl to zkusit také. „Cítil jsem se zpočátku nejistý, protože jsem měl problém poznat, jak hlasitě hraju – ano, máte zvuk, ale nemáte pojem o akustice.“ Teprve poté, co mu kamarád řekl, že to zvukově zní dobře, se utvrdil a dokonce z toho udělal přednost. „Pomáhá mi to, protože moje instinkty mi říkají, ať hraju jemně až do bodu, kdy toho publikum už nejspíš moc neslyší, je totiž až příliš jednoduché hrát sám pro sebe a díky špuntům do uší jsem se stal větším extrovertem. I kdybych na tinnitus netrpěl, stejně bych je používal, je to totiž užitečná věc, jak učinit hraní výraznějším.“

Některé další věci se časem také mění. Osborne dříve hrával jazz, ten teď ale odsunul na druhou kolej, protože mu začínal znít jako salónní záležitost, ačkoliv stále miluje volnou improvizaci. Náboženství, které kdysi tvořilo velkou část jeho života, bylo také upozaděno: „Uvědomil jsem si, že se pro mne stalo dosti destruktivní silou, tak jsem s tím přestal a od té doby jsem jen šťastnější a šťastnější!“ To, že nechal náboženství za sebou, mu ale nebrání v hraní Messiaena. Jeho dvouhodinový cyklus *Vingt regards sur l'enfant-Jé-*

sus zůstává stále Osborneův oblíbený: „Miluji v hudbě extrémní a tato skladba jich má spoustu – je velmi tichá, velmi hlasitá, velmi pomalá, velmi rychlá. Jen málo skladatelů komponuje tak pomalou muziku jako Messiaen. Něco je v té prázdnosti a v tom, co to dělá s publikem. Mnohdy nevím, co se kolem děje, ale pocituji ten klid a ticho. Pokud mne to, co dělám, vtáhne, jsem schopen vnímat i ticho v publiku. A to je jako droga! Připadáte si velmi mocný, když nad nimi máte takovou kontrolu. Určitým způsobem je to vaše práce, ale musíte přijít na to, jak se s tím vypořádat. V okamžiku, kdy se totiž začnete cítit jako něco víc než vaše publikum, se od něj odříznete. Je obtížné to zvládnout, když hrajete – co se děje psychologicky a jak zůstat otevřený svým vlastním emocím“.

To vše je možné a podle Osborneovy stále rostoucí řady posluchačů je zřejmé, že se mu to daří dobře. Konec konců ti nejlepší umělci rostou a prohlubují svůj talent právě s věkem. A toho je on důkazem.

Steven Osborne o trémě

„S trémou mám zvláštní vztah. Často žádnou nemám, často ji ale velmi silně pocituji – nic mezi tím nemívám, což je zvláštní. V období, kdy trémou trpím, jsem velmi nervózní. Hodně jsem přemýšlel, experimentoval a četl. Uvědomil jsem si, že je to velmi běžná, normální součást vystupování před

lidmi a že se s tím každý musí nějakým způsobem vypořádat. Hned jsem se cítil mnohem méně sám. Myslím si, že tréma je takový „mišmaš“ mezi tím, v jaké pozici jste a v jaké pozici se cítíte být. Když se věci při vašem vystoupení trochu nedaří, cítíte se velmi ponížene. Publikum to tak ale nevnímá. Chtěl jsem nastolit rovnováhu k něčemu více realistickému.

Zkoumat trému může být pro muzikanty a ostatní veřejně účinkující umělce prospěšné, protože se jedná o emotivní umění: vyjadřujete věci a tréma je emoce, která se na vás přicucne a vy nechcete nic jiného než ji odstrčit, protože ji zažívat nechcete. Tím ale uzavíráte určitou část svého emocionálního života. Jestli tedy máte odvahu do toho jít, zažít, jaké to je cítit se strašně a bát se ponížení, je možné, že objevíte něco ve vás, co je velmi silné. Tréma je silná emoce a pokud ji využijete, seberete jí onu destruktivnost a otevřete při hraní sami sebe... Pak může být potenciálně velmi nápomocná.

Strávil jsem spoustu času zapisováním toho, co cítím, abych se zbavil iracionálních pocitů. Může to být dobrý způsob, jak nebýt otrokem svých paranoí. Přednášel jsem o tom také na několika hudebních školách... Lidé jsou dnes velmi otevření tomuto tématu, což je skvělé. Když jsem ale šel na předání ceny RPS a musel přednést třicetivteřinovou řeč, byl jsem víc nervózní než na většině svých koncertů.“

Mít teď možnost zahrát jednu skladbu ze svého repertoáru, jaká by to byla?

Vingt regards sur l'enfant-Jésus od Messiaena.

Kdybyste od této chvíle mohl hrát hudbu jen jediného skladatele, kdo by to byl?

Beethoven.

Jeden pianista, jedno jestli živý nebo mrtvý, u kterého byste dal cokoliv za to slyšet ho hrát?

Improvizující Beethoven.

Jedna koncertní síň, kde byste chtěl hrát?

Wigmore Hall. Pro mne srdcovka.

Nějaké technické problémy?

Rychlé oktávy pravou rukou a jemnosti, jaké má třeba Rachmaninov... Musím na těchto technikách hodně pracovat.

Kdybyste nebyl pianista, čím byste byl?

Asi masér nebo fyzioterapeut... Mám silné ruce! Manželka si často žádá masáž nohou, takže mi to asi jde dobře.

Jedna osoba, mrtvá nebo živá, které byste rád zahrál?

María Joao Pires.

Jeden skladatel, kterého si zatím netroufnete hrát?

Chopin. Miluji poslouchat, jak ho jiní hrají, já ale nemám ponětí, co s ním!

Jaké další hudební žánry posloucháte?

Jazz, pop, hip-hop a Pink Floyd.

Jakou radu byste dal začínajícímu pianistovi?

Cvičit pomalu... Hodně pomalu. Začal jsem o tomto přemýšlet poté, co mi Martin Roscoe řekl, že se naučil

fugu ze sonáty „Hammerklavier“ za dva, tři týdny. Žasl jsem, protože mi učení nových věcí trvá dlouho, a pomyslel jsem si, že musí existovat způsob, jak se učit rychleji než to dělám teď já. Začal jsem proto hodně přemýšlet nad tím, jak strukturovat svůj cvičební čas a pracovat na určitých fyzických záležitostech, u kterých jsem věděl, že jsou problematické. Toto vše je ale možné, jen když cvičíte pomalu a velice soustředěně... Dát si zkrátka na čas, dokud necítíte, že je vše, jak má být. Způsob mého cvičení se během uplynulých let velmi zlepšil.

Pozn. redakce: článek vznikl jako seminární práce, která byla podkladem k diskusi v předmětu Teorie klavírní interpretace na KKI HF JAMU, pedagog prof. Alena Vlasáková.

Přeložil Jan Lukš

PŘEDSTAVUJEME

ANT. PETROF, vlajková loď PETROFu právě vyplula!

Vaše firma slavila v loňském roce 150. výročí od postavení prvního nástroje. Jak to tenkrát bylo?

Sedmnáctiletý Antonín, druhorozený syn truhláře Jana Křtitele Petrofa z Hradec Králové, se vyučil přímo v otcově dílně a v roce 1856 dostal výuční list od cechu truhlářského. K tomu, že se z něho stal postupem času zakladatel světově známé firmy na výrobu klavírů a pianin, zřejmě napomohla náhoda. Jednou ho otec poslal do kostela opravit starý nábytek. Jeho pozornost tam upoutal moderní hudební nástroj – klavír. Uvědomil si, že tento v Čechách tehdy těžce dostupný nástroj by mohl být výhodným obchodním artiklem.

Antonínův strýc, Josef Heitzman, žijící ve Vídni, se shodou okolností výrobou pian zabýval. Mladý Antonín se rozhodl tuto příležitost využít a nastoupil u strýce do učení. Po sedmi letech se vrátil do Hradce Králové a v roce 1864 postavil svůj první klavír PETROF. Během prvního roku své živnosti za pomoci dvou dělníků vyrobil a prodal čtyři mistrovské nástroje. Tak se zrodila v Hradci Králové dlouholetá a bohatá klavírnická tradice.

Jak se firmě PETROF v průběhu let dařilo?

150 let je dlouhá doba, přišly časy dobré i zlé. V roce 1899 byl Antonín Petrof jmenován dvorním dodavate-

lem pian na císařský dvůr. Následovalo mnoho dalších ocenění a medailí, například cena GRAND PRIX z roku 1934, kdy na světové výstavě v Bruselu získaly nástroje PETROF zlatou medaili. Největší rozkvět firma zaznamenala mezi světovými válkami, nástroje PETROF byly vyváženy už tenkrát do 40 zemí celého světa včetně USA, Číny, Japonska, Indie a Jižní Ameriky. Během obou světových válek musela továrna omezit provoz a zaměřit se na válečný program – vyráběly se zde bedny na armádní munici. Počet zaměstnanců se snížil o celé dvě třetiny. Po skončení 2. světové války se firma nadechovala ke svému comebacku, nepříznivý politický vývoj ve společnosti však tento krok zmařil.

Přišlo znárodnění a moji předci museli firmu opustit a svěřit ji do rukou státu. Přesto, že společnost PETROF byla začleněna do monstrózního podniku Československé hudební nástroje, v Hradci Králové stále dokázali vyrábět kvalitní nástroje. Dobrou pověst výrobce klavírů se našťastí zničit nepodařilo. Po roce 1989 přebírá štafetu rodinného podniku další, již 4. generace a začíná zdoluhavý a složitý proces privatizace. V čele společnosti stál můj otec, Ing. Jan Petrof, pravnuke zakladatele Antonína. V restituci byla Petrofům přiznána pouhá 4% podílu, zbývajících 96% jsme

si museli od Fondu národního majetku za čtvrt miliardy koupit. V roce 2008 přijal otec z rukou prezidenta republiky Václava Klause medaili za zásluhy o stát v hospodářské oblasti.

Další zlom nastal v krizových letech 2008-2009. V důsledku ochromené poptávky výroba pian výrazně klesala a museli jsme se zaměřit na doplňkový sortiment – luxusní interiéry pro bohatou klientelu a reprobredny pro akustického mága a vynikajícího jazzmana Marka Levinsona. Změna výrobního programu, která představovala zhruba 20% obratu, orientace na východní trhy, bohužel i snižování počtu zaměstnanců a rekvalifikace těch stávajících, pomohly firmě přežít nelehké časy.

Nyní je situace opět stabilizovaná, řešíme rozvojovou strategii a ke 150. výročí založení společnosti jsme světu představili novou prémiovou značku, pojmenovanou po svém slavném zakladateli, ANT. PETROF.

Co zvláštního přináší prémiová značka ANT. PETROF?

Chtěli jsme nabídnout špičkový koncertní klavír, který by dobyl světová pódia. Má za sebou pět let vývoje, několik patentovaných vynálezů (především ozvučené víko se zabudovanými mik-

rofony), novou konstrukci, špičkovou povrchovou úpravu, například kovové součástky jsou zlacené 24 karátovým zlatem a nadčasový design. Zachován zůstal nezaměnitelný kulatý romantický tón s delším dozvukem a jasnějším výrazem.

Tento mistrovský koncertní klavír se dva roky stavěl v oddělení vývoje těmi nejlepšími klavírními mistry. Potom jsme ho další dva roky testovali za pomoci špičkových světových a českých pianistů. Pochvalné recenze máme od takových mistrů jako je Igor Ardašev, Anatoly Zatin, Karel Košárek, Jana Chaudhuri, Jitka Čechová či Richard Clayderman.

Představil se už v mnoha prestižních českých i světových koncertních sálech, včetně významné čínské scény NCPA (National Center for the Performing Arts) nebo v Dvořákově síni Rudolfiny. V Číně na AP 275 i jeho menším „bratříčkovi“ AP 225 kon-

certoval mladý talentovaný hradecký pianista Matyáš Novák, který se stal novou tváří PETROFu a na svém prvním velkém turné sklídl mimořádný úspěch. O obou modelech se vyjadřuje jen v superlativech.

Dosud se prodalo pět kusů těchto koncertních nástrojů, v příštím roce se chystáme představit i pianino stejně

značky AP 136, které doplní „rodinu“ prémiové značky ANT. PETROF.

Je pravda, že jste největší výrobci pian v Evropě?

Ano, a to především proto, že vyrábíme celý nástroj u nás v továrně v Hradci Králové, nejsme žádný montážní závod. Klademe důraz na precizní ruční práci a kvalitu skutečně chceme mít pod kontrolou. Proto 80% ze 7 tisíc součástek, které piano má, vyrábíme skoro 150 let na stále stejné adrese. Výrobní proces je velmi podobný jako např. u značky Steinway. Nakupujeme kvalitní rezonanční dřevo, které několik let zraje u nás na dvoře, zachováváme tradiční technologie výroby, takže od chvíle, kdy koupíme materiál až do doby, kdy piano prodáme a dostaneme od zákazníka zaplacené, uplyne klidně tři i více let. Jedná se o složitou výrobu s vysokým podílem ruční práce, časově i finančně velmi náročnou. Ale bez toho bychom nemohli dosahovat požadované a garantované kvality, na které si zakládáme.

V PETROFu je stále výzkumné a vývojové oddělení. Není to již přežitkem v době, kdy se konstrukce klavíru vyvíjí jen minimálně?

Naopak. Patříme mezi inovátory v našem oboru. Všechny nové modely jak po stránce konstrukční, tak

i designové, vycházejí z dílny Ing. Ivana Vaculíka, šéfa oddělení výzkumu a vývoje. Kromě toho testujeme veškeré materiály a díly od našich dodavatelů, simulujeme prostředí, kam se nástroje prodávají. Při vývozu například do tropických oblastí procházejí nástroje tzv. procesem tropikalizace, aby si v tamním prostředí a podmínkách zachovaly své vlastnosti a neztrácely na kvalitě. Při vzrůstající tendenci prodeje do jihovýchodní Asie jsou tato opatření skutečně na místě. Spolupracujeme také s mnoha vysokými školami a výzkumnými ústavy. Výsledkem takovéto spolupráce je i náš zmiňovaný prémiový nástroj ANT. PETROF.

Jak se liší Vaše nástroje vyrobené v době totality od těch dnešních?

To je složitá otázka. Tenkrát se hledělo spíše na kvantitu než na kvalitu. V PETROFu tehdy samozřejmě pracovali i prvotřídní klavírníci (za všechny vzpomeňme na tehdejšího šéfa vývoje pana Pracha), kteří vyvíjeli skvělé nástroje, ale byly jiné priority. Dnes bychom s touto politikou neobstáli. Trh se změnil a konkurence je obrovská. Jak již bylo řečeno, firma PETROF musela projít rozsáhlou restrukturalizací, abychom dokázali světu, že již nejsme synonymem pro „levná piana z východní Evropy“, ale doháníme a snažíme se navázat na náš předválečný věhlas a rozmach. Je to samozřejmě běh na

dlouhou trať, ale poslední dobou se nám to opravdu daří, z čehož máme všichni velkou radost!

A co jiní evropští výrobci? Jak si mezi nimi stojíte?

Už je nás málo, všichni se známe a máme mezi sebou vesměs přátelské a korektní vztahy. Abychom udrželi naše dodavatele, např. firmu Renner dodávající mechaniky a kladívka nebo evropské výrobce laků, musíme si v řadě ohledů pomáhat. Mnoho německých výrobců má dnes už čínské nebo korejské majitele. Nakonec i americký Steinway byl ještě nedávno vlastněn Korejci, ale nakonec převládly vlastenecké pohnutky a jeden bohatý Američan, resp. privátní fondy, vykoupily firmu Steinway zpět. Je to těžké, piano je zbytečné zboží a ne vždy se daří, jak bychom si přáli.

A co Vaše firma? Neuvažujete o prodeji do Číny nebo alespoň o výrobě v Asii?

PETROF je rodinná firma, výhradně český kapitál. Sídlíme v Hradci Králové, zaměstnáváme 220 lidí. Jsou mezi nimi skvělí klavírníci i obchodníci a vůbec velmi loajální lidé, kteří mají rádi svoji práci. Jsme jedna velká rodina. Já jsem měla možnost projet celý svět a vidět naše konkurenční firmy. Ne všude je to stejné. Firmu tvoří lidé, když jsou spokojeni, promítne se to i do kvality výrobku. Proto neuvažujeme o žádné změně. Čína je velká, skýtá obrovský potenciál, proto využíváme možnost vyrábět a prodávat tam ostatní značky z našeho portfolia, jako Rösler, Scholze, ale nikdy to nebude PETROF nebo ANT. PETROF.

Kdo hraje na Vaše nástroje?

Některé významné pianisty jsem již zmiňovala výše, výčet tedy můžeme doplnit o další slavná jména: David Helfgott, Kyrill Gerstein, Ivo Kahánek, Martin Kasík, Jan Simon, sourozenci Fraňkovi, Mariam Batsashvili, Marina Yahlakova, Duo PETROF, PETROF Piano Trio a mnoho dalších. S klavírem

ANT. PETROF zatím natočili svá CD Jitka Čechová a Milan Franěk.

Jste hlavním partnerem 1. ročníku Mezinárodní soutěže V. Lejska. Co si od tohoto projektu slibujete?

Jsmo moc rádi, že nás organizátoři oslovili. S paní Emou Jedličkou – Gogovou spolupracujeme už dlouho a víme, že její projekty jsou vždy vynikající. Velice si vážíme manželů Lejskových, se kterými jsme vždy měli přátelské vztahy. Proto jsme také podporovali a stále ještě podporujeme Mezinárodní soutěž F. Schuberta pro klavírní dua, kterou manželé Lejskovi spolu s panem Složilem v Jeseníku v roce 1978 založili.

První ročník Mezinárodní soutěže V. Lejska, která se bude konat 12. a 13. listopadu 2015 v sále Konzervatoře v Brně, je věnován právě této velké osobnosti hudebního světa, Vlastimilu Lejskovi, a má za cíl probudit zájem o hru na klavír a radost ze společného muzicírování hlavně u mládeže, o čem usiloval tento pianista a skladatel po celý svůj život. S naší podporou tomuto projektu jsme neváhali ani minutu a moc se na tuto spolupráci těšíme.

Jaké jsou Vaše plány do budoucna?

Chceme firmu PETROF stále více rozvíjet a otvírat veřejnosti. Nabízíme prohlídky výroby se zastávkou v Muzeu PETROF, které vede moje sestra Ivana. Vše je spojeno s přehrávkou koncertních nástrojů. O tyto aktivity je obrovský zájem nejen ze strany hudebních škol a hudební veřejnosti, ale i diplomacie a vlády. Vloni nás navštívil pan prezident Zeman, letos například Kardinál Duka nebo čínská velvyslanc

kyně. Každý rok půjčujeme naše klavíry zhruba na 150 různých koncertů, máme svoji kapelu PETROF Gang. V současné době řešíme plány na výstavbu velkého hudebního centra pro muzicírování všeho druhu. Práce je stále dost. Ale nakonec nejlépe bude, když se vypravíte do Hradce Králové a navštívíte nás!

Ptala se Věra Chmelová, odpovídala Zuzana Ceralová Petrofová.

ZAHRANIČNÍ OKÉNKO

Mladí Číňané hráli Smetanu

Na snímku vítězka soutěže, český velvyslanec Zbyněk Noha s chotí a čeští porotci

Smetanovská mezinárodní klavírní soutěž patří se svou dlouholetou tradicí (32 ročníků) k nejvýznamnějším českým hudebním kláním. Soutěž přispívá k udržení tradic smetanovské interpretace a k oblibě Smetanovy klavírní hudby mezi mladými pianisty. V posledních letech se soutěž koná na půdě plzeňské konzervatoře. Oba sály, Dům hudby i Plzeňská beseda poskytují soutěži ideální zázemí, stejně jako sehraný organizační tým.

Myšlenka zřizovat vedle plzeňské „smetanky“ ještě další smetanovské soutěže po vzoru celosvětové sítě cho-

pinovských soutěží může působit nadenšeně a nereálně, přesto nedávno jedná taková smetanovská soutěž vznikla. Začalo to před třemi lety nenápadným návrhem paní Li Ming, ředitelky Kanceláře prezidenta Česko-čínské komory, vůči prezidentovi smetanovské soutěže, řediteli plzeňské konzervatoře Miroslavu Brejchovi. Výsledkem je čínská klavírní soutěž s názvem Smetana International Piano Competition in Greater China (označení Greater China znamená, že se soutěže mohou účastnit pianisté z Číny, Makaa, Taiwanu a Hongkongu), která je sice v mnoha ohledech nezávislá na té plzeňské, zároveň však plní funkci jakéhosi čínského předkola tříkolové mezinárodní sme-

tanovské soutěže v Plzni (vítězka minulého ročníku byla oceněna i v Plzni).

V polovině srpna 2015 proběhl v Pekingu již třetí ročník. V tamním Národním hudebním sále se představilo přes sedmdesát mladých pianistů. Jejich výkony hodnotila tříčlenná porota sestávající z emeritní ředitelky Národní konzervatoře v Pekingu, prezidenta smetanovské soutěže MgA. Miroslava Brejchy a doc. Jana Jiraského, člena prezidia a porotce plzeňské smetanovské soutěže. Porota konstatovala značný nárůst kvality soutěžních výkonů ve srovnání s předchozími ročníky, což svědčí o rostoucím zájmu o českou hudbu mezi mladými čínskými kla-

víristy. Na soutěži se podílí i české velvyslanectví, jehož představitelé předali 16. srpna 2015 na koncertě vítězů ceny.

V rámci soutěže se konají též masterclasses porotců a další akce. Letos zasedl ke klavíru Miroslav Brejcha, odvážně téměř bezprostředně po nutně vysilujícím poslechu celé soutěže, aby provedl svůj klavírní recitál. Jeho interpretace děl Chopina, Smetany a Debussyho vynikala hráčskou pohodou, koncentrací a především barevně-zvukovými nuancemi, jimiž vzdal ten nejlepší hold svému někdejšímu profesorovi, nedávno zesnulému Ivanu Moravcovi.

doc. Jan Jiraský

ZAJÍMAVÝ POSLECH

Představujeme Zdeňka Hnáta na CD

V rozhovoru jsme vám představili letošního jubilanta Zdeňka Hnáta, českého klavíristu a pedagoga, který se kromě koncertní činnosti věnuje i nahrávání. V jeho diskografii nalezneme několik CD, z nichž bychom rádi upozornili alespoň na dvě. Obě vyšla v roce 2007 v reedici.

Jedním z nich je nahrávka Beethovenovy Sonáty B-dur op. 106 „pro klavírní klavír“ – jedno z vrcholných děl Beethovenovy klavírní tvorby, jež je označováno za protějšek 9. symfonie a Missy solemnis. V bookletu se dočteme, že dílo „přitahuje magickou silou velké pianisty, aby se pokusili zdolat jeho nebetyčné vrcholy, ale na druhé straně je bude nemilosrdně srážet lavinami svých technických i výrazových požadavků, přesahujících na mnoha místech dynamické i barevné možnosti i těch nejlepších současných koncertních nástrojů.“ V podání Zdeňka Hnáta se skutečně s lavinami setká-

me, avšak on je tím, kdo je spouští svou živelností a technickou dokonalostí.

Na druhém CD Zdeněk Hnat představuje klavírní tvorbu tří skladatelů: Kreislerianu op. 16 R. Schumanna, Rondo současného českého skladatele Jana Klusáka a Osm klavírních kusů op. 76 J. Brahmsa. Interpretace opět vyniká smyslem pro detail a dokonalou technickou i zvukovou přesvědčivostí.

Pro seznámení s osobností interpreta doporučujeme poslech rozhlasového pořadu Telefonotéka ze dne 20. října 2015. Odkaz na poslech:

<http://www.rozhlas.cz/vltava/host/zprava/zdenek-hnat-klavirista--1543661>

Věra Chmelová

48. ročník Mezinárodních mistrovských interpretačních kurzů JAMU

Mezinárodní mistrovské interpretační kurzy proběhly na JAMU v Brně v tomto roce již po čtyřicátosmé a letos připadly konkrétně na datum 2. – 12. července. Na kurzy přijelo celkem 80 účastníků z řady zemí (ČR, SR, Polsko, Německo, Anglie, Španělsko, Řecko, Ukrajina, Bělorusko, Rusko, Litva, Mexiko, USA, Japonsko, Čína, Korea) a v širokém věkovém rozpětí od 9 do 65 let. Výuku v jednotlivých oborech vedli pedagogové působící na JAMU: prof. Alena Vlasáková, doc. Jan Jiraský, Ph.D. (klavír), prof. Václav Kunt, doc. František Kantor (flétna, pikola), prof. František Novotný (housele), doc. Jurij Likin (hoboj) a prof. Miloslav Jelínek (kontrabas).

První den kurzů přivítal účastníky zahajovacím koncertem pedagogů. Z klavírních děl zaznělo v podání doc. Jana Jiraského prvních pět kusů z Dobře temperovaného klavíru J. S. Bacha. Účast na zahajovacím koncertu byla hojná jak z řad účastníků kurzů, tak také místních posluchačů. Každý další večer probíhaly koncerty a kurzy vyvrcholily závěrečným koncertem účastníků.

Kromě výuky probíhaly také zajímavé přednášky pedagogů v jednotlivých oborech na různá témata – přednáška prof. Aleny Vlasákové byla zaměřena na anatomické a psychické souvislosti efektivního způsobu hry a cvičení a na práci s trémou. Z témat doc. Jana Jiraského jsme mohli vyslechnout přednášku týkající se specifik interpretace skladeb J. S. Bacha – doc. Jiraský rozebral

část Dobře temperovaného klavíru, věnoval se barokní symbolice, jednotlivým pasážím a způsobům jejich interpretace, souvislostem s dobou, v níž byl sborník napsán. Přednášky byly velmi zajímavé a kdyby nebyly časově omezeny, zajisté by se přednášející dotkli dalších zajímavých souvislostí.

Mezi další doplňkové aktivity patřila návštěva houslařské dílny, výstava fléten a flétnových hlavic a přednáška nástrojaře, prohlídka města, návštěva Památníku L. Janáčka či výlet do vinného sklípku s cimbálovou muzikou.

Celé kurzy byly pěkně a přehledně organizovány. Vážím si vřelé a přátelské atmosféry a ochoty všech organizátorů v průběhu celých kurzů. Osobně jsem navštěvovala pouze hodiny klavíru. Velmi mě oslovil přístup paní profesorky Aleny Vlasákové, u které jsem měla hodiny. Panovala v nich podporující

a tvořivá atmosféra. Plné napojení se na individualitu dotyčného a jeho výkon, citlivé a komplexní vedení nedirektivní formou a práce s představou a prožitkem, díky níž se dotyčný mohl přiblížit k podstatě dané skladby a správnosti její interpretace, dovoluji si říci, neefektivnější cestou, jakou jsem kdy zažila. Celkově z obou vyučujících bylo cítit pedagogické nadšení, velká otevřenost a empatický přístup.

Ocenila jsem také možnost být posluchačem na hodinách jiných účastníků. Tento rok jsem kurzy navštívila poprvé a myslím, že budu pravidelným návštěvníkem i v dalších letech. Každému, kdo chce proniknout do hloubky a detailu hraných skladeb a seznámit se s lidmi, kteří kráčejí podobnou cestou, mohu kurzy vřele doporučit.

Alena Pekařová

Inspirativní seminář na téma „Metodika počátků klavírní hry“ v Přelouči

Dne 10. 9. 2015 jsem měla spolu se svými kolegy možnost navštívit seminář prof. MgA. Aleny Vlasákové, pořádaný Základní uměleckou ško-

lou Přelouč. V příjemném prostředí koncertního sálu školy zavládla od prvních okamžiků vlídná atmosféra, která je tak typická pro semináře paní

profesorky. Její bohatá pedagogická kariéra, dlouholeté zkušenosti podepřené vědeckými poznatky, laskavý přístup v práci s modelem a přátelské chová-

ní ke všem zúčastněným pedagogům činí z přednášek, seminářů a kurzů nezapomenutelný a velmi inspirativní zážitek pro všechny zúčastněné. Škála

pro zdravý rozvoj dětí, velká variabilita a názornost výuky). Následovala práce s modelovým žákem, malé děvčátko mělo svou úplně první hodinu

vnímání tónu, jeho chvění a dozvuk), tvorbou tónu (předávání energie z ruky do mozku se zapojením sluchu), aktivní práce špiček prstů, objektivní práce pedagoga (pro správné a přirozené sezení u nástroje), vedení ruky (pro odstraňování nežádoucího napětí), citění metra a pulzace od prvopočátků výuky. Poté jsme měli možnost poznat mnohé pomůcky, jako jsou například poslechové materiály (Klasika před školou, Hračky, Umění poslouchat hudbu, Renesanční tance), Magnetická tabule (noty, rytmus), rozstříhané písničky (pro rozvoj hudební představivosti), různé kartičky (hudební nástroje, noty, kostýmy nebo obrázky, prostor pro navození atmosféry skladby), barevné šablony pro orientaci v oktávách na klaviatuře, práce s intervaly (Cesta do země intervalů), kartičky s notovými hodnotami, rytmický vlak, názorné barevné ztvárnění hudebních forem.

posluchačů byla velmi pestrá: od mladých, začínajících pedagogů s čerstvým diplomem z konzervatoře, přes zkušené pedagogy ZUŠ, po kolegyně vyučující na konzervatoři nebo VŠ. Každý z nás měl možnost vzít si z přednášky vše, co upotřebí při výuce, ať je jeho práce v začátcích nebo své poznatky sám předává nastupující generaci učitelů klavírní hry.

Seminář byl koncipován do dvou částí. V první paní profesorka krátce seznámila posluchače se svými zkušenostmi z praxe výuky na všech stupních uměleckého vzdělávání v České republice a informovala o novinkách v Metodickém centru HF JAMU v Brně (včetně časopisu Pianissimo). Poté se věnovala specifikaci výuky začátečníků (příprava na výuku, komunikace s rodiči, přínos hudebního vzdělávání

u klavíru: od prvního kontaktu prstu s klávesou se zapojoval sluch, rozvíjelo metrické citění, přirozené, uvolněné chování u nástroje, ale i hry mimo něj: chůze v různých taktech, která rozvíjí rytmus pohybem, uvolňovací cviky s dřevěnými nástroji, hry s míčky, které podporují správný rozvoj drobné motoriky, spojování fyzického s psychickým (tóny kvetou na konci prstů) atd. Tato praktická část semináře nám ukázala, že promyšlenost (příprava na hodinu) a vhodné střídání činností dokáže udržet pozornost žáka i posluchačů (rodičů) velmi dlouho a to i žáka, kterého vidí pedagog poprvé v životě.

Ve druhé části semináře jsme se vrátili k modelové hodině a paní profesorka nám vysvětlila některé své činnosti, předváděné s modelem, odborněji. Zabývala se prací s tónem (sluchové

Závěrem bych chtěla odcitovat dvě věty, které utkvěly v paměti většiny mých kolegů z naší ZUŠ: „**V klavírním vyučování nelze nic uspěchat!**“ a „**Metodika nás nesmí svazovat, ale musí být pružná, inspirativní a vede nás k umění poradit si v každé situaci.**“ Přála bych všem mladým kolegům, aby je tento seminář ujistil v tom, že si své povolání, být klavírním pedagogem, vybrali správně a nám již zkušenějším, aby byl kapkou živé vody, která říká, že jdeme správnou cestou a oživuje možný stereotyp, který se čas od času vloudí do každé lidské činnosti.

BcA. Martina Vlčková

„Prázdninové rozehrávání“ v Brně poprvé

V posledním srpnovém týdnu zorganizovala Konzervatoř Brno 1. ročník klavírních kurzů nazvaných „Prázdninové rozehrávání“. Kurzy probíhaly v prostorách Konzervatoře Brno a byly určeny mladým klavíristům, jak těm, kteří usilují o profesionální uplatnění, tak i nadšencům a amatérům. Jak sám název kurzů napovídá, cílem bylo

„nastartování“ žáků klavírní hry před začátkem školního roku. Přihlášení se mohli účastnit aktivně, dostavilo se dvacet pianistů ve věkovém rozmezí od 10 do 27 let, nebo pasivně, do této kategorie patřili zejména pedagogové žáků a jejich doprovod. Jako lektoři se zde představili pedagogové hlavního oboru hry na klavír – Inna Aslamasová,

Renata Bialasová, Ladislav Doležel, Eva Horáková, Dagmar Pančochová a Pavla Reiffersová.

Program Prázdninového rozehrávání byl bohatý a velmi zajímavý. Kromě každodenních klavírních konzultací měli klavíristé možnost účastnit se hudebně kreativní dílny či navštívit

Mendelovo muzeum, Památník Leoše Janáčka nebo houslařskou dílnu rodiny Bursíků. Velkým zážitkem pro všechny byla návštěva zkoušky Filharmonie Brno. Viděli a slyšeli jsme způsob spolupráce orchestru, dirigenta Jakuba Hruši a sólisty, houslového virtuosa Josefa Špačka.

Organizátoři kurzů pozvali také paní prof. Alenu Vlasákovou z JAMU Brno a AMU Praha. Její přednáška „Postupy při studování nových skladeb od prvního seznámení až k veřejnému výkonu“ byla velmi aktuální, vždyť mladí hudebníci měli své skladby v různých stádiích rozpracovanosti. Součástí Prázdninového rozehrávání bylo i pět klavírních koncertů. Na prvním z nich své umění představili klavírní pedagogové P. Reiffersová, D. Pančochová a L. Doležel. Další již patřily posluchačům JAMU a AMU – bývalým

studentům školy. Z těch brněnských jmenujme Lucii Pokornou, Martina Pokorného, Filipa Synka či Petra Feldmanna, z pražských Romana Czepu a Kristýnu Znamenáčkovou (od tohoto roku studující na brněnské JAMU). Velmi zajímavé bylo také odpoledne věnované klavírním koncertům s doprovodem druhého klavíru.

S velkým nadšením se setkala i další aktivita, a to pěvecký sbor. Paní dirigentka Natalie Chirilenco dovedla svoji „Brněnskou notičku“ (pěvecký sbor účastníků klavírního kurzu) až k veřejnému výkonu na závěrečném koncertu Prázdninového rozehrávání. Tento závěrečný koncert účastníků pak tvořil vyvrcholení kurzů a patřil především klavírním sólistům. Všem aktivním účastníkům byly předány diplomy, po vystoupení nastalo velké fotografování, výměna emailových adres a také troš-

ku smutné loučení. Vždyť během týdne spolu účastníci strávili mnoho společných chvil! Kurz probíhal s velkým zájmem všech, spokojenost během kurzu i po jeho ukončení byla velká. Týden Prázdninového rozehrávání byl přínosem pro všechny zúčastněné a nezbyvá, než vyslovit organizátorům velké poděkování a uznání a popřát jim mnoho úspěchů do ročníku 2016!

BcA. Radka Hajšelová

O vznešenosti renesančního tance s Františkem Dofkem

Metodické centrum přivítalo na říjnovém setkání Mgr. Františka Dofka, dlouholetého člena baletu ND Brno a současného pedagoga Taneční konzervatoře a JAMU v Brně, který se mimo jiné specializuje na teorii a praxi historické tance. Pro sobotní setkání s posluchači MC si připravil téma „Renesanční tance“.

Pedagogové a studenti klavírní hry se tak mohli důkladně teoreticky seznámit s kroky a tanci tohoto období.

Z pramenů použil František Dofek nejstarší traktáty 15. a 16. století z Itálie a francouzské traktáty 16. století. Představil tanec nejen jako umění, ale i jako vědu. Poukázal na nové vnímání těla v době renesance (už nebylo vnímáno jako hříšné) a charakterizoval dvorský tanec a společenské postavení tanečního mistra, vznešenost jeho povolání a šíří jeho vzdělání – nejen že musel umět tancovat, ale i dobře hrát a komponovat hudbu, vychovávat šlechtice ve společenském chování aj. dovednosti.

Poté František Dofek osobně předvedl názorné ukázky jednotlivých krokových sestav, renesanční úklonu a další taneční prvky, na nichž demonstroval typickou renesanční sebekontrolu tanečníků, jejich vzájemnou komunikaci (na MC komunikoval s publikem), ale i výstižné představy vedoucí k přesvědčivému tanečnímu přednesu (např. představa hlavy Medusy).

V odpoledním vzdělávacím bloku se aula JAMU přeměnila v taneční parket plný natěšených tanečníků. Pod vedením Františka Dofka si vyzkoušeli základní kroky renesančních tanců a práci s tělem. V aule vládla radostná tvořivá atmosféra a chuť vyzkoušet si vše nové.

Taneční odpoledne uteklo jako voda a nám nezbyvá než se těšit na další taneční setkání v rámci vzdělávání v Metodickém centru.

Věra Chmelová

Klavírní kurzy Mikulov 2015 „Audaces fortuna iuvat“ – 16. ročník (Retrospektiva napříč organizací i zážitky zúčastněných)

Dovolte mi, abych částečně použila zápisy z kroniky, přepis rozhovorů s účastníky a v neposlední řadě i pár vlastních poznámek z pozice organizátora kurzů (autentické zážitky účastníků jsou psané kurzivou).

„Moc se mi tu líbí, jak jsem zmínila vloni. Od klavírních kurzů v Mikulově se jen tak neodtrhnu. Jsem všem pedagogům vděčná za to, že nás vedou dál za hudbou a inspirují nás všemi moudrými radami. Budu sem jezdit každý rok, protože ta úžasná atmosféra mě přitahuje čím dál víc. Už se těším na příští rok.“ (M. C.)

Mikulovské klavírní kurzy vznikly jako spontánní nápad využít prostory školy, vstřícnost města a motivaci dětí i jejich pedagogů pod vedením vynikajících pedagogů. To vše se za 16 let existence stalo obrovským závazkem. Ale kde je vůle, je i cesta...

„Mikulovské klavírní kurzy jsou pro všechny zúčastněné obrovskou zkušeností. My, aktivní účastníci, jsme během celého týdne navštívili čtyři hodiny u vybraných lektorů ZUŠ, konzervatoří a akademií. Pedagogové a rodiče mají možnost zúčastnit se všech těchto lekcí a vstřebávat zajímavé podněty, názory na interpretovaná díla i přístupy jednotlivých lektorů. Svým časovým umístěním v závěru prázdnin jsou kurzy ideál-

ním startem do nadcházejícího školního roku. A nejen pro samotné žáky a jejich učitele, ale i pro rodiče, kteří mají nemalý podíl na formování našeho hudebního vývoje.“ (P. C.)

Letošní lektorský sbor se opíral o pilíře kurzů včetně nových tváří, které se nepochybně svou odborností i lidskou vstřícností do budoucnosti kurzů zapíší – MgA. Ivo Kahánek, Ph.D., MgA. Helena Suchárová-Weiser, Mgr. Karel Košárek, Mgr. Peter Toperczer ml., Mgr. Petr Hanousek, BcA. Monika Czajkowská.

„Krom jednotlivých lekcí nám bylo v průběhu celého týdne nabízeno množství doprovodných aktivit. Takovými byly například sborový zpěv řízený Vladimírem Halíčkem, pohybová relaxace ve stylu moderního tance pod vedením Lucie Czajkowské, prezentace notových materiálů Eduarda Douši i jiných autorů, jazzový workshop Tomáše Kača a další. Nedílnou součástí kurzů jsou také koncerty pořádané v sále mikulovského zámku nebo přímo v základní umělecké škole.“ (B. K.)

Solistou zahajovacího slavnostního koncertu klavírních kurzů byl vynikající klavírista a současně i pedagog kurzů – Karel Košárek. Dramaturgicky propracovaný večer hudby G. Gershwin, B. Martinů a F. Guldy

pianista zpestřil vlastním průvodním slovem, ve kterém jednotlivé skladby a jejich autory přiblížil publiku. Navzdory nelidskému horkému počasí a celému dni strávenému vyučováním podal naprosto jedinečný výkon plný energie, elánu a radosti z hudby. A hlavně dokázal předat dál tolik potřebnou motivaci napříč účastníky kurzů i jejich organizací.

„Nedělní „křeslo pro hosta“ patřilo mladému umělci Lukáši Klánskému. Jako žáci a studenti jsme měli možnost s ním hovořit o všem, co nás zajímá. Nejednalo se, pravda, o křeslo elektrické, ale i tak neměl dotazovaný pianista zcela bezpečnou výchozí pozici. Velice rychle se přesvědčil, že nás zajímají témata týkající se jeho profesního i osobního života. Vystaven křížovému výslechu odpovídal na všechny otázky s úsměvem a pochopením. Jeho večerní přednáška již byla určena všem účastníkům, ať už pasivním nebo aktivním, rodičům a lektorům. Kdo by si snad myslel, že během klavírních kurzů řešíme pouze otázky hry na nástroj nebo pedagogiky, velice by se mýlil. V průběhu přednášky s tématem „Příprava na vystoupení a možné nástrahy – lidské i nelidské“ jsme se zabývali i otázkami fungování lidského mozku a řízení jeho pozornosti.“ (A. K.)

Úterní tzv. komorní koncert byl tentokrát vskutku „komorní“ – patřil Tomáši Kačovi a nekonečným obzorům jazzové improvizace. S neuvěřitelnou lehkostí a bravurou si poradil s improvizací na téma děl velikánů klasické hudební literatury, stejně tak strhl naplněný sál ve svých kreacích známých melodií jazzových autorů, vrcholem večera byla jeho vlastní tvorba, šlehačkou na dortu potom improvizace na téma „z publika“ bez přípravy.

„Středeční večer patřil již tradičně improvizaci. Tentokrát na téma „Příběhy ukryté v kartách“. Skupina odvážlivců s chutí tvořit se během několika málo dní připravila pod laskavým a inspirativ-

ním vedením Mgr. Petra Hanouska na tematický večer plný světových premiér a zajímavých prvotin možná budoucích slavných skladatelů. Jak napovídá sám název, při tvorbě vycházeli z jednotlivých postav a symbolů tarotových karet. Na koncertě rovněž své umění předvedli po pečlivých a intenzivních zkouškách i tanečníci a pěvecký sbor.“ (V. S.)

Poslední dva dny, to je vždy nádherné zúročení. Práce lektorů, žáků, pedagogů, rodičů, vodotrysk talentu, inspirace, odvahy a vůle. Dva závěrečné koncerty opět potvrdily – „audaces fortuna iuvat“ (odvážným štěstí přeje).

„Během posledního koncertu plného výjimečných výkonů hlavní organizátorka a dlouholetá vedoucí kurzů Monika Czajkowská předala pomyslnou štafetu

své dceři Lucii, která bude v její práci pokračovat. Za sebe i všechny zúčastněné bych na tomto místě chtěla poděkovat všem, kteří se jakkoliv podíleli na přípravách kurzů a kteří přispívají k tomu, že se vůbec něco tak mimořádného může konat. Jmenovitě milému a sympatickému organizačnímu týmu, všem lektorům, kteří jsou ochotni strávit týden prázdnin pedagogickou činností, vedení ZUŠ Mikulov, městu Mikulovu a všem dalším sponzorům, bez jejichž přízně by nic podobného nebylo možné. A konečně největší dík patří samotné Monice Czajkowské, která již po šestnácté zrealizovala svou myšlenku a zajistila více než stovce příznivců hudby intenzivní týden plný zážitků, milých setkání a inspirace. Lucii Czajkowské bych ráda popřála hodně sil a štěstí při organizování dalších ročníků, na které se již těším.“ (A. K.)

Přidávám se k tomuto přání. Děkuji všem, kteří se podíleli na skutečné myšlence, která s každým dalším rokem zrála. Nezvládla bych to bez tehdejšího vedení ZUŠ – Karola Porubského a podpory města Mikulov, nezvládla bych to bez prof. Jiřího Skovajsy, prof. Aleny Vlasákové, prof. Jiřího Doležela a Mgr. Petra Hanouska. Nezvládla bych to bez svých dětí Kristiny a Lucie a později jejich partnerů. Nezvládla bych to bez svých žáků, kteří mi vždycky byli oporou, nejen lidskou, ale i tou praktickou. Tak hodně sil, Lucie! Taky hodně pevných nervů a hodně dobrých lidí kolem!!!

BcA. Monika Czajkowská

Mezinárodní interpretační kurzy v Zábřehu

Mladí hudebníci, kteří se v letošním prvním prázdninovém měsíci vydali do Zábřehu, města polárního cestovatele Jana Eskymo Welzla, určitě nelitovali. Moravské město ležící na rozhraní úrodné Hané a zelených Jeseníků hostilo ve dnech 19. až 25. července 2015 účastníky Mezinárodních interpretačních kurzů nesoucích podtitul „Hudba ve městě J. E. Welzla“.

Hlavním pořadatelem akce se již po šesté stala Základní umělecká škola Zábřeh. Záštitu nad tímto mezinárodním uměleckým projektem převzala významná česká klavírní pedagožka, profesorka HAMU v Praze a JAMU v Brně, prof. Alena Vlasáková, ministr kultury České republiky Mgr. Daniel Herman a Moravská filharmonie Olomouc.

Nabídka výukových oborů byla pestrá – klavír, cembalo, housle, viola, violoncello, klasický zpěv, ale také komorní hra či komorní hra s cembalem. Již samotná jména lektorů, ostatně tak jako v minulých letech, zaručovala vysokou odbornou úroveň. K organizačně hladkému průběhu celých kur-

zů určitě nemalou měrou přispěla nově zrekonstruovaná budova ZUŠ v Zábřehu s moderně zařízenými učebnami a velkoryse vybaveným koncertním sálem. V parných dnech letošního léta bylo pro všechny účastníky také velmi příjemné zajištění občerstvení přímo v budově ZUŠ.

Co do počtu lektorů i účastníků byl klavír nejpočetněji zastoupeným nástrojem. Na čtyřicet mladých klavíristů

ze základních uměleckých škol, konzervatoří i gymnázií s uměleckou profilací studovalo ve třídách čtyř klavírních pedagogů. Lektory v oboru hry na klavír byli v letošním roce klavíriste a klavírní pedagogové Mgr. Vanda Jandová, MgA. Ondřej Hubáček, MgA. Martina Schulmeisterová – všichni tři pedagogové Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži a MgA. Hana Vlasáková, v současné době pedagogicky působící

na Hochschule für Musik „Carl Maria von Weber“ a Landesgymnasium für Musik, Konservatorium „Heinrich Schütz“ v Drážďanech.

Všichni frekventanti kurzů měli nejen možnost studovat pod odborným vedením svůj repertoár, ale také využít každodenní nabídky bohatého večerního programu. Slavnostní zahájení kurzů v neděli 19. 7. proběhlo v koncertní síni Kostela sv. Barbory a bylo spojeno s koncertem varhaníka Pavla Svobody, laureáta mezinárodní soutěže Pražského jara a jednoho z nejúspěšnějších varhaníků mladé generace. O den později se v žánrově pestrém

programu představili sami lektoři kurzů, tentokrát v prostorách koncertního sálu ZUŠ Zábřeh. Především pro mladé účastníky byl jistě inspirativní úterní klavírní koncert mladé nadějně klavíristky a laureátky mnoha národních i mezinárodních soutěží Kateřiny Potocké, žákyně konzervatoře v Kroměříži ze třídy MgA. Martiny Schulmeisterové. Středa patřila tradiční zahradní slavnosti na zámku Skalička. Kdo nestihl navštívit během pobytu na kurzech zajímavou pěveckou výuku Maestra Carangela, která právě zde probíhala, mohl si tak alespoň prohlédnout prostory zámku a přilehlou zahradu.

V posledních třech večerech se pak na koncertech spojených se slavnostním předáváním pamětních listů postupně představili sami účastníci kurzů, aby se s ostatními podělili o výsledky své týdenní muzikantské práce. Bohatý program koncertů hovořil sám za sebe a byl důkazem toho, že mladí hudebníci mají co nabídnout.

VI. ročník kurzů je minulostí, zážitky a vzpomínky si účastníci odvezli s sebou domů a určitě je budou motivovat v jejich dalším uměleckém studiu.

Mgr. Miroslava Raková

Hammerklavier zněl opět Valticemi

Již 27. ročník *Mezinárodní letní školy staré hudby* se konal začátkem července v krásném prostředí zámeckého města Valtice. Účastníky, které každoročně tvoří amatéři i profesionálové, tak opět čekala možnost hlouběji nahlédnout do světa dávných mistrů pod vedením zkušených lektorů. Společné muzicování, nová setkání, večerní koncerty a příjemná posezení u dobrého vína – to vše patřilo a patří k neopakovatelné atmosféře valtické letní školy.

Oproti loňskému ročníku byla otevřena třída *Hammerklavieru a komorní hry* s lektorkou Petrou Matějovou, která

v průběhu kurzů koncertně provedla mimo jiné *Hummelův Quintet op. 87*, a potvrdila, že je opravdovým znalcem svého nástroje i stylové interpretace tohoto období.

Zajímavým obohacením pro účastníky třídy byla přítomnost paní profesorky Děcké a jejích bývalých studentů, kteří do Valtic přivezli oblíbený moravský nástroj – cimbál. Bylo pozoruhodné naslouchat bohatým možnostem tohoto nástroje v klasických skladbách, především pak v porovnání ke zvukové barevnosti hammerklavieru.

Osobně jsem navštívila Valtice podruhé a považuji lekce za velmi přínosné a inspirativní. Šance zahrát si příslušný repertoár na dobový nástroj vždy vede k hlubšímu zamyšlení nad vhodností interpretace, hledání nových výrazových prostředků a možná k detailnějšímu uchopení skladby. Petra Matějová nám během týdne intenzivně přibližovala nejen práci s technickými danostmi nástroje, ale i strukturu a vnitřní souvislosti klavírní literatury v kontextu se správným čtením dobového zápisu.

Odnáším si z kurzů (ostatně jako obvykle) pocit, že hudba je řeč, jejíž krása vynikne ještě více tehdy, když jí dobře porozumíme. Pevně tak doufám, že nově získané poznatky využijeme k tomu, abychom se neustále nechávali uchvacovat díly starých mistrů a dokázali toto nadšení šířit dál.

MgA. Lenka Pachnerová

Víkendový klavírní seminář v Litvínově již po čtrnácté

Pedagogové Severočeského regionu si opět o víkendu udělali čas, aby se mohli seznámit s novými trendy ve výuce klavírní hry. Na tomto semináři nechyběla ani paní profesorka Alena Vlasáková, která se pro mnohé z nás stala již nepostradatelnou. Bez ní by to prostě nebylo to pravé ořechové. Nejen, že nám věnovala svůj volný čas, aby nás poučila o studiu skladeb z období klasicismu a ukázala na modelech praktické ukázky stylové hry. Příjemně nás rozesmála a zároveň potěšila. Velmi přínosné bylo také srovnání nahrávek několika slavných pianistů.

Kromě paní profesorky Vlasákové zde působily i další dvě významné

pedagožky. MgA. Jitka Fowler Fraňková, Ph.D. (Konzervatoř Pardubice), která nedávno revidovala Knížku pro Annu Magdalenu Bachovou, nám demonstrovala své interpretační nápady a zároveň porovnávala starší edice s urtextovým vydáním z edice Bärenreiter.

Pro pedagogy ZUŠ byla pozvána také úspěšná pedagožka MgA. Viktorija Hanzlíková Krafová (ZUŠ Čelákovice), která nám předávala své zkušenosti ze své pedagogické praxe formou diskuze. Mezi nejpopulárnější témata patřila: počátky hry na klavír u předškolních žáků, výběr repertoáru, či příprava žáka na soutěž. Ani zde nechyběl humor.

Příští rok se tento klavírní seminář bude konat již po patnácté, a tak se všichni těšíme, co zajímavého nás bude čekat.

Bc. Koloman Zachar

KONCERTY A PŘEHLÍDKY

AMADEUS 2015

Letos již po dvaadvacáté se v moravské metropoli Brně setkaly nadané děti ze čtrnácti zemí, aby předvedly svůj talent a dovednosti na Mezinárodní mozartovské soutěži pro mladé klavíristy do 11 let – AMADEUS 2015. Jejich výkony bylo možné vyslechnout 22. – 24. října v koncertním sále Besedního domu. Atmosféra byla neopakovatelná.

V letošním ročníku soutěžilo celkem 75 dětí z celkového počtu 86 přihlášených. Vyvrcholením soutěže bylo předávání cen laureátům a koncert držitelů prvních a druhých cen, který se konal v sále Besedního domu v sobotu 24. října v 15 hodin. Za zvuku slavnostních fanfár byly předány diplomy a věcné ceny soutěžícím, kteří se umístili v jednotlivých kategoriích na 1. – 3. místě.

Absolutním vítězem se stala **Anastasiia Kliuchereva** – Moskva, Rusko (pedagog Kira Shashkina), která obdržela finanční cenu hejtmana Jihomoravského kraje, Mgr. Michala Haška. Ab-

solutní vítěz má také možnost v příští koncertní sezoně vystoupit s Filharmónií Brno. Cenu pro nejlepšího českého účastníka včetně ceny za nejlepšího brněnského účastníka obdržel **Radek Bagar** – ZUŠ J. Kvapila, Brno, ČR (pedagog Jelena Kapitula).

Finanční cenu primátora města Brna, Ing. Petra Vokřála, získala za nejlepší interpretaci skladby W. A. Mozarta **Eliška Horáková** – ZUŠ Klobouky, ČR (pedagog Lenka Koudelková). Mimořádnou cenu poroty za nejlepší výkon v I. – III. kategorii získal **Ryan**

Martin Bradshaw – ZUŠ J. Kresánka, Bratislava, SR (pedagog Elena Šimlovičova). Celkové výsledky jsou k dispozici na internetových stránkách: www.amadeusbrno.cz, kde rovněž

naleznete další zajímavosti o soutěži Amadeus.

Soutěž měla velmi vysokou uměleckou úroveň a byla zcela jistě velmi

dobrym startem k dalším úspěchům pro nejmladší adepty klavírního umění z ČR i ze zahraničí.

MgA. Vladimír Halíček

KONCERTNÍ PROJEKTY ABSOLVENTŮ KKI

Řada absolventů klavírní hry HF JAMU představuje publiku zajímavé koncertní projekty. Oslovili jsme pro

toto číslo *Pianissima* dvě koncertně činné klavíristky s prosbou o napsání článku o svých projektech. Věříme, že i pro

čtenáře budou jejich příspěvky zajímavé a inspirativní.

redakce PP

Antonín Dvořák v duchovním souznění Východu a Západu

Jak může souviset hudba Antonína Dvořáka s východní tematikou? Má tento skladatel něco společného s Asíí a její filosofií? Měl k těmto končinám Dvořák nějaký vztah? Pokládala jsem si tyto otázky a snažila se najít odpověď. Byla jsem totiž oslovena Hudebním festivalem Antonína Dvořáka Příbram, který plánoval pro svůj letošní 47. ročník téma „Antonín Dvořák očima Východu“, abych vytvořila projekt, který bude tuto koncepci vystihovat.

Měla jsem již za sebou vystoupení s názvem „Debussy ve světě Bharata Natyam“ s vynikající českou tanečnicí

indického tance Bharata Natyam, Rasabihari Dasi. V něm se spojovala klavírní hudba Debussyho s tímto poutavým tancem. Pořadatelům Dvořákova festivalu se tento koncept velice líbil, ale vzhledem k tomu, že jsou zaměřeni právě na našeho českého skladatele, vyjádřili přání, zda by něco podobného nebylo možné vytvořit i na hudbu Dvořákovu. Stála jsem tedy před úkolem, který mne velmi zaujal, vymýšlela různé varianty, kudy by mohla vést cesta, až si pořadatelé vybrali tu nehlubší a nejniternější – téma, jež hledá spojení Východu a Západu v duchovní rovině. Ve skrytu duše jsem se zara-

dovala, protože tato verze mne lákala nejvíce, ale zároveň mi bylo jasné, že se bude jednat o tvůrčí proces velmi obtížný, který bude vyžadovat nemalé úsilí a trpělivost. Ale s nadšením jsem se do toho pustila.

Mým cílem bylo vytvořit vystoupení, které podkryje posluchačům, že filosofie Východu a Západu jsou na první pohled sice velmi odlišné, ve svém jádru ale ukrývají mnoho společného. A jakého lepšího prostředníka mezi odlišnými světy a kulturami bychom mohli najít nežli umění? Umění, které promlouvá k duším lidí napříč národy a kontinenty? Emoce, které v něm pocítí všichni, ať už pocházejí odkudkoliv? Hudba, zpěv, tanec, mluvené slovo a další se přece odpradávná objevovaly v nejrůznějších kulturách a lidé se kolikrát jejich prostřednictvím snažili vyjádřit něco nepopsatelného. Něco, co je převyšuje, co mají společné všechny kultury, jen tomu dávají různá jména a příběhy. A to na základě prostředí, ve kterém žijí, historických souvislostí, tradic a zvyklostí dané oblasti, a konečně i vlastních životních zkušeností. Nemůžeme proto očekávat, že by bylo umění po celém světě stejné. Co se však nemění, je ona „energie“, která stojí za ním a dává lidem potřebu, aby tvořili.

V Dvořákově tvorbě nalzáme ne jedno závažné a duchovní dílo. Vzpomeňme např. na Stabat mater či Rekviem, z komorní tvorby pak na cyklus Biblických písní. Jejich texty pocházejí ze žalmů Bible Kralické a popisují široké rozpětí lidských pocitů a emocí ve vztahu k Bohu. Celý tento krásný cyklus deseti písní se proto stal jakousi osou našeho projektu zastupující křesťanské myšlení západního světa.

Východní svět představují tanečnice indického klasického tance Kathak, který se již od dávných dob tančil ve staré severní Indii. Tanečnici svou řečí dokonale drženého těla, mimikou obličeje a gestikulacemi rukou – tzv. mudrami, vyprávějí příběhy ze staré hinduistické mytologie. Příběhy o bozích a bohyních, které symbolicky vystihovaly okolní svět plný kontrastů. Vznešené vlastnosti a skutky těchto bohů lidem připomínaly, jak lépe žít a být co nejlepšími bytostmi. Tance jsou také jakousi niternou modlitbou k určitému bohu, do kterého se tanečnická místa transformuje a díky tanci se k němu přibližuje.

Jak ve zpěvu, tak i v tanci tedy umělci vyjadřují své pocity a modlitby k oné „energii“, kterou jedni nazývají jedním jménem a druzí tisíci. K tomu se připojila mluva beze slov – tóny klavíru. Jednak v Biblických písních a jednak v Dvořákových klavírních skladbách, které bývají často opomíjené, ale přitom jsou tak zajímavé. Prošla jsem skladatelské dílo a s tanečnicemi jsme pak vybraly skladby, na něž mohly vytvořit své choreografie. Nebudete věřit, jaký nový úhel se otevře ve Dvořákových skladbách, když se k nim připojí pohyby tanečnic Kathaku. Jak se hudba i tanec krásně doplňují a přesto – což pro nás bylo velmi důležité – zůstávají každý sám sebou. Když zavřete oči, uslyšíte Dvořáka, když si zacpete uši, uvidíte Kathak v jeho čisté formě. Když spojíte obojí dohromady, zažijete souznění dvou umění, které díky své dokonalosti spolu mohou bez problémů ko-

munikovat. Nejedná se tedy o „fusion“, které v tolika podobách krouží světem, ať již v zajímavých či pochybných formách, ale jedná se o přirozenou komunikaci a harmonický soulad dvou světů.

Aby si mohli diváci a posluchači vystoupení co nejlépe vychutnat a zároveň pochopit nejrůznější aspekty tance i propojení světa západní a vý-

Byla jsem velmi zvědavá a napjatá, jak bude toto představení posluchači přijato. Mělo premiéru na zmiňovaném 47. ročníku Hudebního festivalu Antonína Dvořáka v Příbrami, za účasti členů Dvořákovy rodiny, a sklidilo nebyvalý ohlas s ovacemi vestoje. Posluchači pak za námi chodili se slovy, že to pro ně byl hluboký a obohacující zážitek, který si budou pamatovat léta, že se

chodní filosofie, jsou skladby proloženy mluveným slovem. To je důležitým průvodcem, jež posouvá děj a přináší v nejrůznějších podobách moudré a inspirativní myšlenky světových myslitelů. Celé představení tedy získalo formu jakéhosi jednolitého proudu, který – podle slov posluchačů – „přirozeně hladce plyne“ a cestou ukazuje nejrůznější aspekty lidských emocí.

Taneční složky se zhostily výborné tanečnice Kathaku, Ivana a Anežka Hessovy, matka s dcerou, jež působí mj. také jako lektorky tohoto indického tance. Přednesu Biblických písní se ujala sopranistka Pavla Vejmelková, klavírní skladby jsem si vzala pod svá křídla já, Jana Chaudhuri, a poutavým vypravěčem se stává host večera (na české premiéře jím byl herec Vladimír Mrva, na německé můj manžel, dirigent Debashish Chaudhuri).

díky této formě mohli dostat hlouběji k jádru Dvořákovy hudby, a děkovali nám za krásný pocit, který si odnášejí ten večer zpátky domů.

Stejně nadšené reakce jsme obdrželi i po naší německé premiéře, která se odehrála na podzim v Berlíně. Tím se nám jen potvrdilo, že umění je opravdu univerzálním jazykem. Upřímně přiznávám, že mě všechny tyto reakce nasmírně potěšily, protože mám pocit, že pozitivních dojmů a energie je v dnešní době, kdy se ze všech stran valí především negativní zprávy, nebyvale zapotřebí. Doufáme, že se nám vystoupení podaří představit co nejširšímu množství posluchačů jak v České republice, tak i v zahraničí, protože bychom jim rádi předali alespoň část radosti a nadšení, s jakou se mu sami věnujeme.

MgA. Jana Chaudhuri

Klavírní turné po Číně

Vážený kolegové, ráda bych se s Vámi podělila o zážitky z klavírního turné po Číně.

Do Číny je velmi těžké se dostat. Schválení viz čínskou vládou trvá okolo šesti až osmi měsíců. Sám by tam člověk moc nepochodil, a to nejenom díky jazykové bariéře, ale především díky komunistickému systému. Interpret, který v Číně vystupuje, musí být spojený s jejich agenturou, jež bere zodpovědnost za každý jeho pohyb – a to doslova.

Umělecké agentury si interprety vybírají na základě jejich dosavadních počínů a turné se připravuje rok dopředu. Můj manžel, klavírista Mikolaj Warszynski, D.Mus a já jsme byli osloveni čínskou uměleckou agenturou rok předem a naše turné se pak konalo od 28. května do 9. června 2015.

Komunikace s agenturou probíhá přes skype a přes e-mail. Stanoví se předběžné datum, honorář, délka turné, letenky a víza. Agentura během dalších měsíců upřesní data a místa konání koncertů (doslova přes celou Čínu!).

My jsme jim zaslali naše portfolia s životopisy, dobře rozlišitelné fotky,

vhodné k tisku a na plakáty a samozřejmě naše nahrávky. Vše agentuře sloužilo k propagaci našich koncertů. Tyto materiály agentura zašle na ministerstvo Čínské lidové republiky a čeká se několik měsíců na schválení.

Po kladné odpovědi jsme se již mohli těšit, že si zahrajeme náš oblíbený program. Ten požadovali variabilní, ale nezasahovali nám do něj. Ve skladbě programu jsme měli absolutní volnost! Pro menší sály, s kapacitou 200 – 300 míst, jsme volili program sólový a na čtyři ruce. Pro větší sály (500 míst) program sólový a na dva klavíry. Navržený repertoár jsme měli již několikrát obehnaný. Uvedli jsme Dvořákovy Slovanské tance a Legendy, které jsme již hráli na Festivalu Janáčkovy Hukvaldy, na koncertech v Kanadě a na umělecké rezidenci v Cité des Arts v Paříži. Program na dva klavíry

se skládal z francouzských skladatelů, Poulenca a Ravela (La Valse). Poulencův koncert pro dva klavíry jsme před odjezdem do Číny měli možnost hrát v polských Kielcích s Filharmonií Gustava Kolberga (dirigent Jacek Rogala). V Číně jsme hráli verzi bez orchestru (napsanou samotným autorem).

Z mé zkušenosti z Jižní Korey vím, že hudba 20. století a soudobá hudba zde není populární vůbec. Nevěděli jsme, jaké to bude v Číně, ale zařadili jsme do repertoáru premiéru kanadského soudobého skladatele Piotra Grelly-Mozejka¹, který nám dedikoval svoji skladbu „Only Midnight“ pro dva klavíry. Také jsem tam „zarískovala“ s 5. sonátou od Luboše Fišera. Sólově jsme hráli Smetanovu Etudu gis moll „Na břehu mořském“, Chopinovu Baladu g moll, mazurky a „Heroickou“ polonézu.

Cestovali jsme z Edmontonu v Kanadě, kde jsme „přistáli“ po našem působení v pozici odborných asistentů na univerzitě v Jižní Korey. (V Edmontonu je Mikolajův domov. Vyrůstal zde od svých 4 let.) Náš let měl po dvou hodinách mezipřistání ve Vancouveru a odtamtud jsme za 9 hodin byli v Pekingu. Já nikdy v letadle neusnu, a tak jsem byla velmi vděčná, že se náš první koncert konal až druhý den a ne hned po přeletu.

V Pekingu jsme museli vystát nepředstavitelně dlouhou frontu k pasové kontrole, než nás přivítala naše manažerka, která se od té doby o nás starala. Oznámila nám, že za 2 hodiny pokračujeme letecky do Šanghaje (cesta trvá další 3 hodiny) a z ní nás auto doveze do Suzhou (ještě 2 hodiny cesty). V autě už jsem usnula a pak jsme doslova padli do hotelového pokoje s vanou. Voda je úžasná na unavené svaly!

Ráno jsme naopak byli vzhůru již ve 4 hodiny místního času. Cestovat mezi kontinenty znamená posun přes časová pásma, na která organismus reaguje po svém. Škoda, že koncert nemůže být hned v 6h ráno (tj. jako v 19 hodin v Kanadě), pomyslela jsem si. V Číně jsou totiž o 13 hodin napřed. Člověk se musí na tyto změny přichystat a naplánovat si den tak, aby neztratil energii na večerní vystoupení. Podmínky nebyly

¹ <http://www.musiccentre.ca/node/37476/showcase>

nikdy zrovna ideální. Ideální by bylo moci se rozehrávat ráno a tři hodiny před koncertem jít tak na 20-30 minut spát. Sál byl vždy přístupný až k večeru před koncertem, ne ráno a obvykle jsme ho měli k dispozici na 2-3 hodiny. Během třech hodin před koncertem se člověk může dost unavit a nesmí zpanikařit a podlehnout pocitu nutnosti cvičení. Hlava a motorický systém musí proto fungovat už před takovým turné.

Před koncertem slouží klavír na vyzkoušení ponoru, akustiky a dynamiky. Měli jsme po ruce i ladiče, osvětlovače, ale nikdy jsem neshledala nic natolik závažného ve srovnání s Koreou, kde byly klavíry velmi staré a někdy postrádaly alikvótní tóny. Čekala jsem něco obdobného, ale ne – klavíry byly v dobrých rukou. Samozřejmě několik klavírů, na které jsme hráli, mělo méně či více „plechový“ zvuk, ale některé z nich měly duši. Takový nástroj potom inspiruje.

Ráno po snídání jsme měli obvykle schůzku s pořadatelem a ti nás provádějí městem a zvali na oběd. Takové procházky milionovými městy někdy unaví, ale i zamotají hlavu. Vždy jsem se proto snažila ohlídat si alespoň ten odpolední spánek. Poté následovalo „vytūkávání“ skladeb do hotelového stolu. Bylo nezbytné projít si veškeré skladby krok za krokem.

Před koncertem jsme vždy poprosili o čokoládu a banány. Ty slouží na uklidnění. Pozor na dehydrataci. Organismus opravdu funguje jinak. Magnesium, vitamín C a zinek pomáhají. Alespoň prvních 48 hodin. Únavu ovšem také vyváží vjemy, vytržení ze stereotypu, z kultury, na kterou jste zvyklí, a z uvědomění si, proč tam člověk vlastně je. Musí se zabojovat! Potom se uleví.

Příznávám, první půlka prvního koncertu dá zabrat! Ve druhé už má člověk větší adrenalin, takže nakonec je vše dobré. Na první koncert přišlo okolo 400 lidí. Měli jsme hodně malých a mladých fanoušků, kteří nás po koncertě obklopili na pódiu a chtěli se

fotit. Také si kupovali naše CD a čekali na autogram.

Ze Suzhou mám i příhodu s fotografem: Zeptali se nás, jestli můžeme být fotografováni. Souhlasila jsem s tím, že jenom během pauz po skladbách a po vystoupení. Vypadalo to nadějně, až do té doby, než jsem hrála Smetanovu Etudu Na Břehu mořském. Najednou se přede mnou zjevila „mořská příšera“! Ne – byl to fotograf v kšiltovce, který mi doslova dýchal na levou ruku a začal se motat okolo. Byla jsem zaneprázdněna hraním a neměla volnou ruku ani mucholapku, abych jej zahнала...

Město Suzhou má nádherné zahrady ve starodávném stylu, jež obdivoval i sám čínský císař. Nyní jsou pod ochranou UNESCO. Do těchto zahrad jsme měli naplánovanou dopolední prohlídku zorganizovanou pořadatelem kon-

velkém sále se ve stejný čas odehrávalo divadelní představení. Byli jsme rádi, že na nás vůbec někdo přišel. Po koncertě opět následovaly autogramy na CD, tentokrát už bez fotografa.

Město Dalian je u moře a mísí se zde kultury z Koreje a Japonska. Agentura vždy zajistila čtyřhvězdičkové hotely s vanou a s kontinentální snídaní. To znamená, že vás hned ráno nečeká nějaké překvapení v podobě polévky s chobotnicí, ale vajíčka, ovoce, pečivo, káva a čaj. Vodu jsme si kupovali balenou. Očkovaní jsme byli již z Koreje a kupodivu i počasí nám přálo s dobrými rozptylovými podmínkami. Čína je totiž pověstná nepřehlédnutelným smogem.

Již jsem zmínila, že příprava a propagace se připravuje v dostatečném předstihu. Propagace jsou v Číně ve

certu. Po koncertě jsme byli pozvaní do restaurace a těšili se na tamnější speciality. Čínská kuchyně není tak ostrá jako korejská a některé chody obsahovaly kardamon, který převládá spíše v kuchyni indické.

Další den byl budíček v 5:30 a rychle nás posadili na letadlo do dalšího města. Ve městě Dalian, které má 3 miliony obyvatel, jsme měli koncerty dva. První koncert byl v obrovské moderní budově velikosti sportovní haly, která se skládala z několika sálů. My jsme hráli v komorním pro cca 300 lidí. Ve

velkém stylu. Plakáty lákající na koncert bývají někdy i v nadživotní velikosti, až se člověk sám sebe lekne! Až po jejich zhlédnutí jsem pochopila, proč se mi naše manažerka snažila vysvětlit, že bude poněkud obtížné si s sebou ten „plakátek“ vzít na památku.

Náš třetí koncert byl ve stejném městě (Dalian), ale úplně na jiném konci. Koncertní sál byl ve staré budově připomínající divadlo. Přivítaly nás plakáty visící od stropu budovy až dolů. Tam jsme hráli v hlavním sále, kde za námi byla obrazovka, jež ukazovala detaily

rukou při hraní. Zaznamenala jsem, že 15 minut před koncertem nikdo v sále nesešel. Říkala jsem si: „Bude to takový oddechový koncert – všichni jsou na pláži“. Organismus se již přeorientoval na místní klima, tak se bude hrát dobře. Ovšem 5 minut před koncertem se lidé nahrnuli do sálu „ve starém stylu“ s plyšovými sedadly a křišťálovými lustry a bylo plno.

Atmosféra byla výborná. Jenom jsem zaznamenala pohyb na předních sedadlech. Lidé si několikrát sem a tam vyměňovali místa v prvních řadách. Nevěděla jsem proč. Klimatizace? Poté mi bylo řečeno, že tato místa jsou nejdražší, a proto chtějí posluchači i co nejlépe vidět. Vidět? No ano – mé červené saténové šaty sklidily veliký potlesk. Přidávali jsme 2x a následovalo nezbytné focení s autogramy. V tomto sále mne klavír inspiroval a snažila jsem se vytvořit komorní atmosféru. Musím ale říci, že jsem obdržela zasvěcené komentáře, které mne potěšily.

Po tomto koncertě jsme na druhý den odpoledne odletěli do Pekingu a měli dva dny volna. V přízemí našeho hotelu bylo divadlo a každý den se hrála Pekingská opera. Již odmalička nedám na divadlo dopustit, takže to byla jasná volba na večer. Je to zcela jiný typ opery – fistule, přesné pohyby těla a masky určují charakter daných postav. Vyprávěné příběhy se předá-

vají z generace na generaci v tradiční choreografii. Připomnělo mi to Eisensteinův film Ivan Hrozný, kde gesto a pomalý záběr pohybu tváře dotváří patřičné napětí.

Druhý den jsme věnovali rychlé prohlídce Zakázaného města a Velké čínské zdi. Bylo okolo 34 C°, ale zvládli jsme to! Měli jsme před sebou směsici mrakodrapů, architektury z předešlých dynastií i státní budovy z 50. let. Někdy si člověk ani neuvědomoval, že je v komunistické Číně. Jak se to projevuje? Z každého rohu na vás mrká McDonald, Starbucks, H & M. Z komerčního hlediska je zde vše dostupné. Lidé mohou cestovat. Horší je to s informacemi.

Počítačový vyhledávač google vyžaduje povolení. Odeslání e-mailu lze jen do 5 minut po přihlášení do hotelového pokoje. Poté je zablokovan...

Další den byl odlet směrem na jih mezi palmy do horka a vlhkého ovzduší. Město Liuzhou (3,7 mil. obyvatel) mělo ohromnou atmosféru! Staří mistři malovali přesně ten typ pahorků, ve kterých se skrývala malá pagoda. Koncert se odehrával v obrovském sále kulturního domu a billboardy lákaly návštěvníky. Byl to obdobný typ budovy „a la sportovní aréna“ s několika sály jako ve městě Dalian.

Hráli jsme sólový repertoár a na dva klavíry. Po koncertě pro nás bylo přichystané pohoštění a setkání s fanoušky ve foyer. Tam nám dali mikrofony a museli jsme odpovídat na otázky ohledně klasické hudby – jak se nám hraje jako manželskému páru na dva klavíry a také se lidé zajímali, proč je nám dedikovaná soudobá skladba „Only Midnight“ („Pouze o půlnoci“), jež má disonantní rukopis a evokuje neustálé hádky... Angličtina je pro Asiaty opravdu velmi těžký jazyk – nemají latinku a oceňovala jsem jejich přípravu otázek po koncertě. Na jihu byli lidé moc milí a zvědaví!

Potom jsme odletěli na náš poslední koncert, a to do města Kunming (3 mil. obyvatel). Musím podotknout,

že organizátoři se vždy postarali o dobře naladěné klavíry. Ty byly různých značek – od Mason Hamlin, Yamaha, Kawaie, Young Chang až po Steinway. Před odjezdem na turné jsem slyšela, jak je čínské obecenstvo hlučné a dokonce si s sebou bere i občerstvení do koncertních sálů. Zvolila jsem strategii „méně je více“ a byla jsem mile pře-

kvapena, jak obecenstvo naslouchalo a oceňovalo změny dynamiky a charakterů. Po svačinách ani památka. Mohu tedy vyvrátit to negativní a potvrdit, že publikum je více a více vzdělané!

Obecně z mých poznatků z Asie vím, že vzdělání se zde hodně cení. Po posledním koncertě v Kunmingu jsme se

rozloučili s naší manažerkou a vydali se přes Hong Kong zpět do Kanady. Hong Kong má úžasnou atmosféru a mým dalším přáním je si v budoucnu zahrát i tam.

MgA. Zuzana Šimurdová, D.E.S.S.,
DAMPS

PROPOZICE A VÝSLEDKY KLAVÍRNÍCH SOUTĚŽÍ

Dvořákův Lipník

6. ročník celostátní soutěže pro klavírní dua

12. – 14. 5. 2016

Soutěž je jednokolová, soutěžící jsou řazeni do čtyř kategorií. Všechny kategorie mají v soutěžním repertoáru povinnou alespoň jednu libovolnou skladbu z období klasicismu nebo baroka, dále alespoň jednu skladbu období romantismu nebo z XX. století, každá kategorie vybírá z určených opusů.

I. kategorie – 10 let a mladší, trvání 3 – 6 minut, nejméně jedna skladba z Duettin V. Lejska

II. kategorie – 12 let a mladší, trvání 4 – 8 minut, nejméně jedna skladba z Národních tanců na Moravě Leoše Janáčka

III. kategorie – 15 let a mladší, trvání 6 – 10 minut, jedna skladba A. Dvořáka: Skotské tance op. 41, Legendy op. 59, Slovanské tance op. 46 a op. 72, Ze Šumavy op. 68

IV. kategorie – 19 let a mladší, trvání 8 – 15 minut, jedna skladba A. Dvořáka: Skotské tance op. 41, Legendy op. 59, Slovanské tance op. 46 a op. 72, Ze Šumavy op. 68

Zápisné činí 800 Kč, uzávěrka přihlášek je koncem ledna 2016. Další informace a přihlášku naleznete na webu:

www.zuslipnik.cz

PER QUATTRO MANI

XI. ročník, 22. – 24. dubna 2016, ZUŠ Taussigova, Praha

Klavírní soutěž ve čtyřruční hře

Kategorie / minutáž

I. kategorie – narození 2006 a mladší / 4 – 7 minut

II. kategorie – narození 2003 – 2005 / 5 – 8 minut

III. kategorie – narození 2000 – 2002 / 6 – 10 minut

IV. kategorie – narození 1997 – 1999 / 8 – 13 minut

V. kategorie – narození 1991 – 1996 / 9 – 15 minut

Informace o soutěžním repertoáru, zápisném atd. naleznete na www.taussigova.cz

Přihlášku je nutno zaslat nejpozději do 31. 1. 2016 na adresu pořadatele.

Pro Bohemia 2016

14. ročník mezinárodní interpretační soutěže

8. – 10. dubna 2016

Janáčkova konzervatoř a Gymnázium, Ostrava

Kategorie / minutáž

0. kategorie: do 8 let / 4 – 6 minut

1. kategorie: do 11 let / 7 – 10 minut

2. kategorie: do 14 let / 12 – 15 minut

3. kategorie: do 17 let / 16 – 20 minut

Soutěžní repertoár:

Repertoár musí obsahovat alespoň jednu skladbu z období českého klasicismu a nejméně jednu skladbu českého skladatele jiného období. Repertoár ve 3. kategorii musí obsahovat závažnou skladbu českého klasicismu v rozsahu 5 – 10 minut.

Elektronickou přihlášku zasílejte do 31. ledna 2016. Účastnický poplatek je určen dle kategorií v rozsahu od 300 Kč do 1000 Kč. Další upřesňující informace naleznete zde:

www.jko.cz

KLAVÍRNICKÁ PORADNA DANIELA KIKTY

Ladič nebo klavírník?

Prázdniny jsou fantastická věc, ale mají jednu chybu: končí. Výjimku neudělaly ani ty poslední, a proto jsme se s větším či menším nadšením opět pustili do práce. V tomto článku bych se chtěl trochu zamyslet nad tím, jak rozpoznat dobrého ladiče nebo klavírníka od řemeslníka, který za moc nestojí. Pan Klaus nás kdysi nabádal k optimismu tvrzením, že neviditelná ruka trhu vše vyřeší. Když si u pekaře

koupíte rohlík a nechutná vám, koupíte si ho příště u jiného pekaře. To je pravda, ale u klavírů je to složitější. Není mnoho lidí, kteří jsou schopni na základě svých vědomostí a zkušeností posoudit kvalitu klavírníka nebo ladiče. Situaci ještě komplikuje fakt, že opravy hudebních nástrojů byly volnou živností, takže žadatel nemusel prokázat kvalifikaci. Dnes už je tomu jinak, jenže ti „mistři“, kteří tenkrát dostali živnostenské listy, už dnes prokazují odbornost pouze svou „dlouholetou praxí“. Přes ten pesimistický úvod se pokusím dát vám pár rad, jak si volbou ladiče nezkomplikovat život.

Zeptejte se známých. Pověst odborníka může být dost dobrým vodítkem. Pochvaly na internetových portálech bych bral s rezervou. Ty si může napsat každý sám. Jsou také ladiči, kteří získávají pověst výbornou diplomací. Na východním Slovensku kdysi žil ladič, který o sobě prohlašoval, že je nejlepší ve východní Evropě. Žádná soutěž ladičů sice dodnes neexistuje, ale ceny za ladění měl tento pán vpravdě evropské.

Dobrou nápovědou může být také spolupráce ladiče s rozhlasem, profesionálními orchestry nebo hudebními školami, ale ani tomu se nedá plně věřit. Jako příklad bych uvedl varhanáře Josefa Melzera. Rozhodně nebyl chloubou českého varhanářství, ale právě jeho nástroj stál dlouhá léta na kůru katedrály sv. Víta v Praze.

Jsou klavírníci, kteří tvrdí, že umí ladit, a jsou ladiči, kteří tvrdí, že umí opravovat a regulovat mechaniku. Ano, může to být do značné míry pravda, ale jsou to dva samostatné obory, které jsou dost náročné na zvládnutí. Myslím si, že málokterý ladič zreguluje mechaniku tak, jako kvalifikovaný klavírník a opačně.

Ladění není věc exaktní, nedá se říct, takhle je to správně. Každý ladič dává do své práce kus své osobnosti, názoru a vkusu. Vám se to pak může nebo nemusí líbit, a tak vám na závěr doporučím, ptejte se trochu i své intuice. Pokud si zahrajete na naladěný klavír a líbí se vám, pak je všechno v pořádku.

Padla facka...

Políček nebývá obvyklým platidlem za dobře ošetřený nástroj, ale dvojpříběh, který budu vyprávět, svědčí o tom, že všechno je možné. Pracoval jsem na východním Slovensku jako servisní technik Československých hudebních nástrojů. Měl jsem kolegu, kterému tehdy bylo asi 27, ale vypadal na 15 let. Byl malého vzrůstu s dětským obličejem. Přijeli jsme jednou do města X a já začal pracovat na místní LŠU. Kolega odjel do zvláštní školy, kde měl provést nějakou záruční opravu. Vrátil se velmi rozrušen a to, co mi vyprávěl, nenechalo v klidu ani mne.

Kolega byl uveden k pianinu stojícímu na chodbě zvláštní školy a dal se do práce. Za chvíli se ozval zvonek a ze tříd se vyhnul roj dětí. Kolega byl rázem obklopen kruhem zvědavců. Najednou ucítil na rameni ruku. Ta jej velmi energicky otočila a druhá mu vlepila poutivou facku. Současně se ozvalo:

„Čo sa babreš v tom klavíri?!“

„Promiňte, já jsem z hudebních nástrojů...“ pronesl tiše kolega.

Díky ryzí češtině paní učitelka rychle pochopila, že tentokrát šlápla, vlastně uhodila vedle. Omluvy nebraly konce, ale konec to ještě neměl být.

Jedna paní učitelka klavíru z LŠU nás požádala o naladění klavíru doma, a protože se jednalo o velmi příjemnou osůbku, šli jsme tam oba. Paní učitelka otevřela víno a my jsme se střídali u práce, degustace a konverzace. Najednou se otevřely dveře a v nich stáli oba rodiče paní učitelky. Evidentně se vraceli z nějaké oslavy. Otec svým tělem vyplňoval celé dveře, a když si začal vyhrnovat rukávy, opustila mne veškerá odvaha. Kolega se přemístil za má záda s poznámkou: „Já už jsem dnes dostal.“

„Čo tu chcete?“ zahřímal otec.

„Prišli sme vám naladiť klavír,“ odpověděl jsem.

„Hej, klavír a nie náhodou dcéru?! Mňa neoklameš, ladiči sú starí a slepí.“

„Starý tiež raz budem, ak prežijem tento večer, ale vidím iba na jedno

oko,“ chopil jsem se naděje.

„Keď vieš ladiť, tak vieš aj hrať. Sadni a hraj!“ poručil otec.

Nevím, co mne to napadlo, ale snad vidina blízkého konce mi vnukla myšlenku. Začal jsem hrát Ježka, Život je jen náhoda. Tatínek se rázem proměnil z rozzuřeného slona v obraz dobra a krásných vzpomínek. Sesul se do křesla a nábožně poslouchal až do konce.

„Toto sme spievali, keď som v Prahe študoval.“ vzdychl. Atmosféra se rázem proměnila. Vypili jsme ještě pár lahví a rozcházeli jsme se před půlnocí jako dobří přátelé. Nic naplat, jednou jsi dole, jednou nahoře.

Dovolte, abych Vám popřál mnoho zdraví a sil a také hodně radosti z hudby. Jestli mohu... rád by som zvlášť pozdravil učiteľov v mojom rodnom Poprade.

Daniel Kikta

Na tvorbě 1. čísla 2. ročníku časopisu Pianissimo se podíleli: *autoři článků:* Zuzana Ceralová Petrofová, Monika Czajkowská, Radka Hajšelová, Vladimír Halíček, Zuzana Hančilová, Petr Hanousek, prof. Zdeněk Hnát, Jiří Hrubý, Jana Chaudhuri, Věra Chmelová, Jan Jiraský, Daniel Kikta, Jana Lišková Kvochová, Jan Lukš, Lenka Pachnerová, Alena Pekařová, Alice Rajnohová, Miroslava Raková, Zuzana Šimurdová, Martina Vlčková, Koloman Zachar, *grafická úprava:* David Rak, *korektury textů:* Jana Lišková Kvochová, Věra Chmelová, Zuzana Hančilová, Miroslava Raková, *soutěže a propagace pp:* Radka Hajšelová, hlavní poradce a odborná pomoc: prof. Alena Vlasáková.

Fotografie na titulní straně zobrazuje prof. Zdeňka Hnáta, pianistu a bývalého pedagoga a vedoucího Katedry klavírových nástrojů HF JAMU.

Časopis je k dispozici ke čtení i stažení na stránkách: www.pianissimo.cz

Uzávěrka 2. čísla 2. ročníku časopisu Pianissimo je 31. ledna 2016.
Kontaktní emailová adresa do redakce pp: verachmela@centrum.cz